

אהלי טהרות

פרשת וצא

הקדמת לומדי טהרות בקוללי מורשה ודעת

מסכת כלים פרק ה' מ"א-ה'

משולחן מלכים

כניסה למקדש באדם שכלי בלוע בגופו

מקבל טומאה כשאינו כלי מעשה. והוא שאמרו בגמ' שבת דף נ"ח ב' מניין למשמיע קול בכלי מתכות שהוא טמא שנאמר כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש אפילו דיבור יבא באש. והוצרכו לריבוי מיוחד ששימוש להשמעת קול חשוב כלי מעשה. וצריך עיון בכל כלי שיש לו שימוש מיוחד (כגון קוצב לב שמשפיע על הפעילות החשמלית של הלב) אם הוא שימוש חשוב להקרא כלי מעשה.

ואת"ל הוא מקבל טומאה ואינו בטל בחיבור לאדם כדון חקקו ולבסוף קבעו, יש לדון אם תועיל הזאת מי חטאת על האדם לטהר גם את המתכת המחוברת לו. ואולי לא תטהר בו הזאה גם בהכ"ת שיהיה על הכלי עצמו, שטומאה בלועה כמי שאינה ואי אפשר להזות עליה לטהרה.³

ובעיקר הדבר אם יש בטומאה בלועה איסור ביאת מקדש כגון בלע טבעת טמאה או נכנס בגופו חץ טמא. הדברים נוטים שאין בזה איסור, שא"כ תיחסר כל אשה להכנס מחמת מקורה שהוא טמא כשרץ כמבואר נדה דף מ"א ב'. ועוד לר"מ דחייש למיעוטא תחוש למיעוט נפלים שבה. ועוד שבתוס' חולין דף עב. כתב שטומאה בלועה אינה מטמאה שמשמע שטיהרה תורה לגמרי אדם האוכל נבילה סמוך לחשיכה, גם לאכול תרומה היינו שלא טמא ממנה. וכך יש לדקדק שהתירה תורה להכנס למקדש מיד. ועי' עוד דברים בזה בחי' הגר"ל חולין דף ע"א.

הרב משה חיים אולמן

יש לעי' באדם שקבעו הרופאים תוך גופו בורג של מתכת אם יכול להכנס עמו למקדש או לא. ויש לדון בזה מכמה צדדים, יש לברר עיקר הדבר אם כלים כאלו מקבלים טומאה. ואת"ל שהם טמאים לכאן גם בחיבורם לגוף לא בטלה טומאתם כדון צינור שחקקו ולבסוף קבעו. ויל"ע אם מותר להכנס כך למקדש כי אף שטומאה בלועה אינה מטמאה הרי הטומאה קיימת. או"ד כמאן דליתא דמאי.

ומזן הגר"ל לנדו שליט"א דן שגם בכלי שראוי לקבל טומאה מצד צורתו, כיון שנעשה הכלי מתחילה להיות מחובר ולשמש את האדם, אפשר שלא יקבל טומאה. ויסוד הדבר במס' כלים פ"א משנה ב' שדלת מנעול ובריה וכיו"ב כיון שנעשו לשמש קרקע אינם מקבלים טומאה גם קודם שנתחברו. ואף שאדם מקבל טומאה מ"מ היא טומאה אחרת ולא שייך לקבלת טומאה דכלי.

והנה בתוספתא כלים בבא מציעא סוף פרק ג' שנינו שן של זהב מקבלת טומאה ומזין עליה. אבל מבואר במס' שבת דף סד: שלא היתה מחוברת ממש שגזרו בה שמוא תשלפנה ותכשל בה בהעברת ד"א ברה"ר. והרי היא ככלי בעלמא שאדם משתמש בו ולא שייך לטהר בו משום משמש עם האדם. ובאופן שחיברו את השן בקביעות כנהוג היום יתכן שאינה מקבלת טומאה.

ולענין כלים אלו, יש לברר עוד בכל אחד לפי צורתו ותשמישו אם יש לו דין כלי. והביא דברי הגר"ח הלוי פ"י מהל' כלים שכלי (מתכת) גם אם יש לו שם כלי בפני עצמו אינו

1 ועי' בתוספתא המובאת בר"ש סוף מקואות שחץ הבלוע באדם לא מיטמא ולא מטמא והכי נמי אינו חוצץ. והיינו ששניהם תלויים בדין בלוע. אבל אין איה לכלי שהיה טמא קודם שנבלע אם בטלה טומאתו לגמרי, ויל"ע שאם יצא ישוב לטומאתו כדון בלע טבעת טמאה. ואפילו אם נימא דהתם בטלה טומאתו היינו כשאנו משמש עוד ככלי וחיבורו מבטלו כעין מש"כ הר"ש פ"ה מ"ז מהתוספתא. אבל כאן שהוא משמש בתוך הגוף לכאן לא יבטל שם כלי וטומאתו כדון חקקו ולסוף קבעו, אבל יתכן שהוא כעין קבעו לכלי ובנה עליו שהוא טהור [עי' פרק כ' משנה ג', והראשונים דימו לזה נסרים שקבעם במקור וניתנו המים עליהם שבתלו מטומאת מדרס]. ועי' ע.

2 ואינו דין בקרקע דוקא אלא בכל דבר שאינו כלי לענין טומאה. עי' רמב"ם פ"ט ה"א שכלים שעשויים לשמש את הקרקע או את העץ טהורים. ועוד י"ל שאפי' אם הוא דין בקרקע דוקא הא אדם הוקש לקרקע כמבואר בריש סנהדרין, ועי' בחי' הגרע"א חולין כ. שדן דמה שאין שוחטין בציפורין מחוברת הוא משום שחיטה במחובר דאדם הוקש לקרקע, ועי' בבבאור הלכה סימן ש"מ ס"ב שהביא ד' הט"ז לחייב על תלישת עור אדם בשבת משום עוקר דבר מגידולו דאדם הוקש לקרקע עי"ש.

3 והגר"ל דן עוד אם יש הכשר לאוכל בלוע.

עיוני כלים

הגאון הגדול
ר' בונים שרייבר שליט"א
פרק ח'.

משנה א-ב.

התנור שחצצו בנסרים או ביריעות ונמצא שרץ במקום אחד וכו', הנה במתני' מיירי בתרי גווי, חדא, שהי' מחיצה בעלמא בין שני צדדי הכלי, ותו בהי' כלי בפנים רק שהי' מנוקב, ונחלקו רבותינו הכא ובריש זבחים בבבאור הדבר במאי מיירי ר"א, די"א דר"א נחלק אף במחיצה וס"ל דמחיצה נמי מצלת, ואמרו לו חכמים דאינו דומה לאהל המת לפי דרך לחלוק אהלים ואהכי מהניא התם מחיצה ואין דרך לחצוץ כלים ואהכי לא מהניא התם מחיצה, וי"א דבמחיצה גם ר"א מודה דלא מהני ונחלק רק בכוורת לפי שיש כאן שם כלי ואהכי הגם שהוא מנוקב שפיר חוצץ בק"ו ממת, ואהא א"ל דמחיצה תוכיח דגם לדבריק לא מהניא בכלי הגם דמהניא באהל המת, ולשי' זו הרי צ"ב מ"ט דר"א וכדטענו לו רבנן

המשך בצמ"ג

דברי חכמים

הגאון הגדול ר' איתמר גרבוז שליט"א

באוריו חשיב כמגע, וכלשון הראב"ד שאויר מטמא כמגע, ולכן סגי בנגיעה של מקצת הזב, [וכבר האריך בזה מרן הגרי"מ פינשטיין זצ"ל בחידו"ת שהדפיס בס' יד אליעזר ח"ג בדין תוך בכ"ח]. ובחזו"א כלים (סימן י"א ס"ק י"ב) הוכיח מדברי המשנה דא"צ שתגיע הטומאה תוך הכ"ח אלא כל שאין הפסק אויר בין הטומאה לאויר הכ"ח מיקרי בא לתוכו הטומאה כיון שנגוע בתוכו, ולכאן תליא בהנ"ל דלרמב"ם צריך שתהא הטומאה בתוך הכלי כדי לטמא, ולפ"ד הראב"ד דהוי מדין מגע באויר נטמא כיון דהוי כמגע באוירו, אך בלשון החזו"א נראה דחשיב כאילו הטומאה בתוך הכלי, וכ"כ החזו"א בכ"ד באהלות לגבי טומאה מכוונת לאהל, [ויל"ע דא"כ אמאי אין פכין קטנים טמאים בזב כדאיתא בב"ק כ"ה ע"ב, והא אע"ג דא"י להכניס בתוכו, הא יכול להניח ע"ג ויהא מכוון לאוירו וכה"ג טמא לשיטת הראב"ד וכבר תמה בזה בס' זכר טוב סימן י' וצ"ע].

ב' ויש לדון אם איכא בכ"ח תורת מגע בתוכו והנפ"מ לדעת הרמב"ם אם יגע הזב בתוכו דאם הוי רק מדין טומאת אויר, הא אין זב מטמא לאיברים, אבל אם הוי טומאת מגע הרי חשיב כמגע כולו, והנה יעוי' בחידושי רבינו חיים הלוי דמשמע להדיא מדבריו (במה) דכתב ליישב הסוגיא בב"ק כ"ה ע"ב) דגם כמגע אינו מטמא הזב לאיברים, ומשום דליכא תורת מגע בכ"ח רק תורת אויר, וכ"כ בס' מגניי הגר"ח (ובחי' הגר"ח על הש"ס בענין קומקום שניקב וסתמו בופת) דכלי שחציו מעץ וחציו מחרס אין מק"ט דלכ"ח אין לו תורת מגע, ולכלי עץ אין לו תורת אויר ולכן אין הכלי נטמא כלל, ונקט בפשיטות בדעת הרמב"ם דלכ"ח ליכא תורת מגע גם בתוכו.

אמנם האו"ש (פ"ד מאה"ט ה"ח, ובהוספות בסוף זמנים פ"ב

המשך בצמ"ג

מכתב

טבת תש"פ אחדש"ת זכות גדולה מה שאתם מוזכים את הרבים בעניני טהרות בחידו"ת נפלאים להגדיל תורה ולהאדירה

א' בענין שדנו אם איכא לכ"ח תורת מגע בתוכו הנה בחי' ר"ח הלוי נראה דנקט דליכא תורת מגע לכ"ח בתוכו וכן כתב בס' מגניי הגר"ח אבל החזו"א פשיטא ליה דאיכא תורת מגע בכ"ח וכן פשוט להו להאו"ש והזכר יצחק, ונבאר הדברים.

תנן ברפ"ב דכלים לגבי כ"ח מתטמאין ומטמאין באויר, וכתבו הר"ש והרמב"ם דילפינן מקרא דכל אשר בתוכו יטמא, ויש להסתפק בהא דנתחדש בכ"ח דמטמא באוירו, אם הוי כעין קב"ט בכל הכלים דנטמאים כמגע, ונתחדש בכ"ח דגם כמגע באוירו חשיב כמגע, או די"ל דטומאת אויר כ"ח הוי דין טומאה מחודשת שחידשה התורה בכ"ח דע"י שטומאה בתוכו נטמא, ואינו ענין כלל לטומאת מגע בשאר כל הכלים.

ולכאן נחלקו בזה הרמב"ם והראב"ד, דהרמב"ם בפ"ח ממטמא מו"מ ה"ד כתב דזב שהכניס ידו לאויר כ"ח הואיל ולא נגע בו ולא הנידו ה"ז טהור שאין הנדה וכיו"ב ממטמאין לאיברים, ובהשגות כתב הראב"ד א"א זה אינו מחזור אצלי שמאחר שאויר מטמא כמגע למה אין התנור טמא, וביאר בחידושי רבינו חיים הלוי שהרמב"ם ס"ל דדין תוך כ"ח הוא שבעי שהמטמא יהא בתוך הכ"ח ורק כה"ג מטמא הכ"ח, ולכן בזב ונדה שאינם לאיברים לא חשיב שהמטמא הוי בתוך הכ"ח ולכן אינו מטמא הכלי, והראב"ד ס"ל דהדין תוך הוא רק בקבלת טומאתו, דהתוך הוא המקבל טומאה, ולכן סגי נגיעה במקצת להחשב דאיכא קבלת טומאה מכל הזב, ויל"ל דיסוד פלוגתתם תליא בהא, דלרמב"ם הוי דין טומאה מחודשת דתוך כ"ח ולכן בעי שיהא המטמא בתוך הכ"ח, משא"כ לראב"ד הוי דין דמגע

הדיחי ילפת מאהל המת ומחיצה תוכיח דגם לדברך לא מהניא, והנה לרבנן לא מהני מחיצה כלל דרך תוכו מציל אבל לר"א ללישנא קמא מהני נמי מחיצה, והיינו דס"ל לר"א דגם אם הוא תוך אחד מ"מ המחיצה חוצצת בפני הטומאה, וזה אפשר לבאר בתרי אנפי, או דהמחיצה עושה אתם לשני תוכות, או דהמחיצה חוצצת בפני הטומאה שלא תעבור הטומאה מהכא להתם גם אם הוא תוך אחד.

ואמנם לרבנן דלא מהני מחיצה ורק תוך תוכו מציל יל"פ בתרי אנפי, או דס"ל דבאמת מחיצה מועלת רק דס"ל דכיון דאין דרך לחצוץ כלים לא חשיבא מחיצה אבל כשהוא כלי גמור שפיר הוי מחיצה ואין כאן טענה של אין דרך לחצוץ כלים, או דנימא דלרבנן מחיצה לא מהניא כלל כיון דס"ל שהיא תוכו של הכלי, ורק דתוך תוכו מהני משום דאינו תוך של הכלי החיצון, והא דכשאינן הפנימי גבוה מהחיצון הוא טמא בכל גווני מבואר בראב"ד בתו"כ שמיני פרשתא ז' דהטעם לפי דבכה"ג אויר התנור שולט בו ותוכו של תנור קרינא ב"י, והביאור להנ"ל דאי נימא דהטעם משום דאינו תוך של החיצון אי בכה"ג הוי תוך של החיצון דהרי גם אם תוציא מכאן את הפנימי ישאר אויר זה מצד תוך החיצון ממילא הוי זה תוך של החיצון, אבל אם הטעם מחמת דהוי מחיצה ע"כ דהטעם בזה דכשהפנימי נמוך מהחיצון ממילא אוירן מעורבין זב"ז ואין כאן מחיצה, ובתו"כ שם מבואר דבעי תרי קראי להצלת תוך תוכו הן לגבי אם השרץ בחיצון והן היכא דהטומאה בפנימי משום דמרוכה מדת לטמא מליטמא שאינו מייטמא מגבו ומטמא מגבו ומאידיך הוי צמיד פתיל מציל על הטהרה ולא על הטומאה, והן הן הדברים דמצד הנידון דהוי תוך נפרד אזי יותר סברא שלא יכניס טומאה מאשר שלא יוציא טומאה דגם אם אינו תוכו ייחשב עכ"פ כגב, ומאידיך מצד טענת מחיצה אזי צמ"פ שהוא גם מחיצה מצינו שמציל על הטהרה ולא על הטומאה וה"נ הכא.

והשתא א"ש בש"ד טענת ר"א דר"א ס"ל דכל שהוא כלי הגם שהוא נקוב מ"מ שם כלי עליו עדיין רק דהוא כלי שבור וכדנתבאר בס"ד במכילתין כמה פעמים, ואהכי ס"ל דנהי דמחיצה בעלמא אינה מועלת מ"מ בכה"ג ניצול, משום דביסוד הדבר שמענו במת דמחיצה מצלת, ורק דבכלים אין דרך לעשות מחיצה וממילא לאו שמה מחיצה, אבל כלי פנימי הוא במציאות מחיצה וכל דעדיין שם כלי עליו הוי מחיצה, וממילא בזה שפיר נילף ממת, ורבנן דפליגי עלי' יל"פ טעמם בתרי אנפי, או דס"ל דגם אם שם כלי עליו מ"מ אין שם תוך עליו דתוך הוא רק במקבל ולא במנוקב דאין תוכו משמש, וממילא שוב אין הוא מחיצה דכלי ללא תוך אינו מחיצה דרך התוך הפנימי הוא החצוץ, או דס"ל לרבנן דנהי דייחשב כלי מ"מ מאחר דהוא מנוקב ממילא אוירן מעורבין דאויר החיצון ואויר הפנימי מעורב זב"ז ממילא שוב אין כאן מחיצה.

והנה מבואר בריש זבחים דבעי קרא מיוחד דכלי שטף נמי מציל בתוך תוכו כשהוא בפנים, ובטעמא דאיכא חידושא טפי בכלי שטף מבכלי חרס מבואר שם בתו' דהוא מטעם דלאו מינה לא מחריב בה, וסברת הדבר הנה הוא תלוי בשני הביאורים דלעיל, **דלהטעם** דהוא גדר דמחיצה הוא פשוט דהו"א דמי שאינו מינו אינו מחיצה, ולהטעם דהוא מחמת דאינו תוך של החיצון לכאן מה יועיל מאי דאינו מינו סו"ס הוא תוך של הפנימי, אמנם מבואר בחידושי הר"ן בחולין דכ"ה ובריטב"א בנדה דמ"ב דהביאור בזה דכלי שטף אין התוך נחשב חלק מהכלי – וזהו הטעם שאינו נטמא מתוכו – וכיון שכן שפיר הו"א דאינו נחשב שיש כאן תוך נפרד להפריד קמ"ל דבמציאות יש כאן תוך, וכן מוכח בדברי רש"י דבזבחים ג' א' כתב דהחידוש בכלי שטף לפי דהוא הרי נטמא מגבו וממילא הו"א דיטמא הוא מכח החיצון ולא יחוץ קמ"ל דאין כלי מטמא כלי, ובדף ג' ב' כתב דהחידוש בכלי שטף דהו"א דלאו מינא לא מחריב בה, ולכאן הא סתור דבריו מרישא לסיפא, אבל הוא כהנ"ל דלגבי הנידון דמחיצה כתב הטעם דלאו מינה אבל לגבי הנידון שהוא תוך של הפנימי הוצרך לטעם אחר ולא ס"ל כסברת הריטב"א והר"ן.

והנה שיעור הנקב המפקיע ממנו שם תוך תוכו הרי מבואר במתני' דבכלי משקה בכונס משקה ובכלי אוכל הוא בזיתים ועשוי לכך ולכך מטילין אותו לחומר, וכפשוטו הוא בכל הכלים, אבל בתו"כ מבואר דרך בכ"ח הוא בכונס משקה אבל בכלי שטף הוא לעולם עד זיתים, וכן פסק הרמב"ם בפ"ד הל"ט, ובטעם הדבר מבואר בראב"ד בתו"כ דבחרס שניקב אין דרך בנ"א לתקן אלא מייחדו לדבר יבש אבל בכלי שטף דרך לתקנו, ולכאן מה בכך דדרך לתקנו והרי עדיין לא תיקנו, ואם משום דלכן לא פקע שם כלי למה בחרס הוא כן בכונס משקה הא כיון דדרך לייחדו אכתי שם כלי עליו, אבל להאמור א"ש בס"ד דמצד מה שהוא תוך של הפנימי אי כל שעדיין שם כלי עליו הוי תוכו של הפנימי אבל עדיין יש כאן נידון של אוירים מעורבים זב"ז, ובהא אמרי' דנקב שאינו עתיד לתקנו יש כאן פירצה ויש כאן אויר מעורב, אבל נקב שעתידי לתקנו וגם לא פקע שם כלי הוי כסתום והוא חוצץ שאין האוירים מעורבים, והיינו נמי טעמא דמטילין אותו לחומר בעשוי לכך ולכך דכפשוטו הוא מספק ולפ"ז היכא דיהא תרתי דסתרי לא יהא הדין כן, אבל אינו במשמע, ולהאמור הוא דין וודאי, דבעשוי לאוכל וניקב בכונס משקה אין זה נקב כלל ואין כאן אוירים מעורבים, אבל בעשוי לכך ולכך הנה מאחר שהוא עשוי גם למשקין הוי זה נקב, אבל מאידך אין בטל ממנו שם כלי כיון דהרי הוא עשוי גם לאוכלין, וממילא עדיין שם כלי עליו ומ"מ יש כאן אויר מעורב.

והראב"ד בהשגות שם תמה על הרמב"ם דלא מצינו חילוק זה בין חרס לשטף בשום מקום, ומשנה שלימה היא, וכוונתו דמשנה שלימה היא היינו מתני' דילן דקתני וכן

הקופה והחמת, ונודע דחמת עשוי מעור וקופה ממני העץ, וא"כ הא מוכח דגם בשטף כ"ה, האומנם דהרי תמוה דבתו"כ מבואר להדיא כהרמב"ם וכדאסברה לה הראב"ד גופי', אכן באמת בתו"כ מבואר רק דהיכא דעשוי למשקין שיעורו בזיתים, אבל באופן שיהא עשוי לרימונים לכאן אין סברא שיהא לזיתים והרמב"ם כתב דבכל גווני כ"ה, וזה צ"ב אמאי יהא כן, אבל להאמור נראה בס"ד בדעת הרמב"ם דס"ל דגם בעשוי לרימונים נהי דהוא מקבל טומאה לפי דאינו נחשב שבירה מאחר שהוא עדיין משמש מ"מ כיון דהוא מנוקב במוציא זיתים חשיב נקב לענין דהוי אוירים מעורבין זב"ז, דהרי שיעור זיתים הוא שיעור דאוכלין וממילא מאחר שזה כלי אוכל הוי זה נקיבה רק דאינו מטמא לפי שהוא עדיין משמש, אבל עכ"פ מה"ט הוי שפיר נקב שייחשב אוירן מעורבין, ועי' בחידושי רבינו חיים הלוי ובגליונות חו"א.

משנה ג'.

סרידה שהיא נתונה ע"פ התנור ושוקעת לתוכו ואין לה גפיים השרץ בתוכה התנור טמא השרץ בתנור אוכלין שבתוכה טמאים שאין מצילין מיד כ"ח אלא כלים, הנה הר"ש מפרש דהוא כלי אך אין לו תוך ואע"פ שמתקפל ונעשה כעין תוך אינו ניצול, וקמ"ל דאין זה נחשב תוך תוכו לפי שאינו תוך שלו ואינו עשוי לתוך ושוב הוי כמחיצה בעלמא, וכ"ה דעת הרמב"ם בהלכותיו פ"ד הל"ג, אבל בפירוש המשנה כתב הר"מ שכשאינן לה גפיים אינה כלי כלל, ויעו' בר"ש שהביא מהערוך שאין לה אזניים או לולאות – וכיון שאינו כלי כלל אינו מציל, אבל לפ"ז צ"ב דא"כ מאי קמ"ל והא כבר למדנו דמחיצה בעלמא אינו מציל, וכיון שאינו כלי אינו אלא מחיצה בעלמא, אמנם להמבואר לעיל א"ש בס"ד, דמאי דמחיצה אינה מצלת הוא משום שאין חולקים כ"ח והיינו דממילא אין מושג של מחיצה בכלים, והיינו דאחרי הוי עדיין תוכו של הטמא, וא"כ הו"א דכ"ז במחיצה בעלמא, אבל כלי בתוך כלי לו יהא דאין לו שם כלי מ"מ הכא מאי דהוי מחיצה הוא משום שבפנים הוא משמש בפנ"ע וגם אם תוציאנו מכאן ותניחנו במקום אחר ישמש בפנ"ע וממילא מכח זה יהא מחיצה אמיתית גם אינו כלי, והרי בזה ל"ש טענה דאין מחיצה בכלים, דאינו מחיצה מצד חציצה אלא דעצם מציאותו מאי דהוא כלי בפנ"ע זהו בעצמו מחיצתו וחציצתו ואהא קמ"ל דאין בכלל מושג של מחיצה בכלי דכיון דאין דרך לחצוץ כלים ממילא אין מחיצה מועלת כלום גם כשהיא חוצצת באמת.

חבית שהיא מליאה משקין טהורין ונתונה למטה מנחושתו של תנור וכו', מבואר ברמב"ם שם הל"ד דהחידוש הוא אע"פ שאויר שניהן מעורב ומשמע מלשונו שאין החבית נכנסת בתוך התנור כלל, אבל באלה רבה מבואר דמירי שנכנס קצת לתוכו ואפ"ה מה שאינו בתוכו אינו טמא והיינו נמי חידושא דכפויה, ולא נתבאר לדעת הר"מ אם יהא טהור בכה"ג, ולכאן אי נימא דלא כהגר"א צ"ב מאי קמ"ל דמה בכך שהם דבוקין זל"ז הא למעשה הוו שני כלים נפרדים, אבל החידוש בזה נראה פשוט בס"ד לפי שהרי יסוד טומאת תוך הוא מאי דהאויר המשמש הוא הנטמא, וממילא כשדבוקין זל"ז ואין הפסק אויר ביניהן נמצא דיש כאן מחיצה אחת משותפת לשני הכלים לעליון ולתחתון, וכל האויר שבתוכי המחיצה הגדולה משמש כאחד, וא"כ הו"א דאף שהם שני כלים מ"מ הוי משמש אחד ויטמא קמ"ל דאינו נטמא, והי' אפ"ל דהטעם דבאמת אינו נטמא שמאחר והוא כלי בפנ"ע הוי משמש בפנ"ע וגם אם כרגע האוירים דבוקים זל"ז מ"מ כל אחד מהם הוי משמש בפנ"ע.

אמנם להגר"א המקצת אויר שנכנס לתוכו טמא, ובזה הרי מוכח לכאן דאינו משום דכל כלי הוי משמש בפנ"ע דא"כ גם מה שנכנס לתוכו סו"ס הוי כלי בפנ"ע, ועכ"ל דס"ל דלא איכפ"ל מאי דהוא כלי נפרד רק דבאין נכנס זה לתוך זה אינם משמשים יחד והגם דבבוקין זל"ז מ"מ כל אחד עומד בפנ"ע, אבל נכנס לתוכו הוי משמש אחד עמו ממש, ואם כנים הדברים הרי מצינו כלי שמקצתו טמא ומקצתו טהור, דמקצת החבית הנכנסת לתוך התנור יטמא ומקצתו טהור, וליכא לאקשו' דא"כ יטמא כל הכלי כולו מחמת שמקצתו הא שיימש לטומאה, דזה אינו, דכל מה שמקצתו שיימש לטומאה הוא מחמת שייכותו לתשמיש התנור שאוירן מעורב ממש, והוי שימוש נפרד בחצי זה שאין בחציו השני וממילא הוו כשני משמשים בכלי אחד זה טמא וזה לא, אמנם אפשר לפרש באופן אחר, דגם חציו הטמא אינו טמא מצד אויר החבית שבו אלא משום שאויר זה הא הוא גם אויר של התנור, ורק דבכל דוכתא הוי תוך תוכו ומציל וכאן אינו תוך תוכו דעתה שהוא בתוך התנור ואין שום מחיצה מפרדת ביניהם נטמא מכח אויר התנור, ונמצא שאין החצי שבפנים טמא מצד החבית אלא מצד התנור, והנ"מ שאם החבית תהא כלי עץ שאינו מייטמא מאוירו או שיהא כלי גללים שאינו מקבל טומאה כלל אפ"ה יטמא כיון דאינו נטמא מחמת עצמו אלא מחמת שהוא אויר של התנור.

משנה ד'.

קדירה שהיא נתונה בתנור השרץ בתנור הקדירה טהורה וכו', החידוש בהאי מתני' מבואר בגמ' שבת דק"ח ב' דלא נימא דניחוי אוירא כמאן דמלי טומאה ויטמא אף הכלי שבתוכו קמ"ל דאינו כן וכדילפי' מקרא דאין הכלים מייטמאין מאויר כ"ה, והנה טעם ההו"א בזה הי' דכיון דטומאת אויר דחרס ותנור הוא מחמת דהאויר המשמש הוא הנטמא וכל האויר כולו נטמא ונחשב כאילו השרץ נוגע באויר התנור בכל מקום ממילא הרי נגע גם בכלי שבתוכו ויטמא, קמ"ל דאינו כן, והטעם דבאמת אינו כן נראה בס"ד משום דהרי באמת במציאות אינו נוגע בכלול רק דמאחר דכל האויר כולו הוי משמש

מכתב מה"א שליט"א

של קש, ואמנם עדיין יל"ע בד' החזו"א שצוין שם ואפשר שלפי דבריו נדחית הראיה מדלעת.

בענין רוטב איל נזיר שהוזכר בשם מרן הגר"ל שליט"א שלכך היתה כירת הניזירים באופן שאינה מק"ט כי צריך לתת הרוטב תחת הדוד, אין הכונה מוחשש שתטמא הקדרה, כי אין משקין על הקדירה, ואינה נכנסת בתוך הכירה, אלא כדי שהרוטב עצמו לא יטמא, שכיון שיש מצוה ליתנו שם יחד עם השיער בודאי המצוה כשהוא טהור, וגם אסור לטמאותו משום קדשים.

בענין בית הסתרים של טמא*

מבואר בגמ' שבית הסתרים מטמא כמשא ואינו מטמא במגע, דהיינו שהנושא נבילה בבית הסתרים נטמא, אבל הנוגע ואינו נושא טהור, וביאור הדברים שהמשא מתייחס לגברא שהוא הנושא, ואין חילוק באיזה מקום בגוף מונחת הטומאה, שאפי' מונחת בכלי שבידו ונשאה טמא.

וחידוש ר"ל נדה מ"ג א' בדין היסט הזב, שנתיחדש בזב שהזיז את הטהור שהוא כאילו נגע בו, ובוזה לכאורה אין סברא לייחס את מעשה ההיסט להיכן שהקנה מונח, שהרי ההיסט מגיע מכח הגברא של הזב, וקמ"ל ר"ל מקרא שמייחסים את ההיסט למקום שבגוף הזב שממנו הוא דוחף את הטהור, כיון דאפקיה רחמנא בלשון נגיעה.

וכל זה בהיסט, אבל במגע הדבר פשוט לגמ' שהנוגע בבית הסתרים של הזב טהור, דבהדיא כתיב וידיו לא שטף במים ואמרו בגמ' דהיסט ונגיעה כידיו, מה ידיו מאבראי, שהמקום שהזב מסיט ממנו הוא צריך להיות גלוי כידיו, כמו שהמקום שנוגעין בזב צריך להיות כידיו, וא"כ כל הגדול בגמ' לאחר דפשוט לן מקרא שהנוגע בבית הסתרים של זב טהור, שהרי הפסוק קאי על ידיו של הזב שצריך לנגוע בטהור בחלק הגלוי שבגופו של טמא.

וכן פשוט שיש להשוות הנגיעה בטהור לנגיעה בטמא, דכמו שנגיעה בבלוע טהור, כך נגיעה בבית הסתרים היא נגיעה שלא כדרך, ולא חידשה תורה טומאה במגע כזה, בין בטמא בין בטהור.

* דעה מלחמית של תורה

לכבוד מערכת אהלי טהרות בענין מה שכתבתי שכל נקב בכלי חרס שנעשה בכוונה, ביד"א, לצורך, צריך סתימה בצמיד פתיל, הנה המושיב כתב דברים של טעם, ומן הראוי היה שלא להשיב כי כבר נתבררו הצדדים יפה, והבוחר יבחר, אעפ"כ לכבוד התורה אדברה אך הפעם.

יסוד ההיתר שנקב אינו מעכב בצמיד פתיל צריך ביאור, שמצד אחד התורה מצריכה מריחה ולא מספיק סגירה, הרי שסדק קטן מפריע, וכנגד זה אנחנו מטהרים נקב עד כזית בכלי העשוי לזיתים, והתשובה דבמקום שעשוי לפתח צריך סתימה יפה, ובמקום שנתקלקל ונעשה נקב, אם הנקב הזה אינו מפריע בשימוש, לא דיינינן ליה כפתח וחשיב סתום, וכ"ז בנקב שאין דעתו של אדם עליו, אבל כל שיש לאדם סיבה שמקום זה יהא פתוח, שוב אין דינו כסתום, שהמחודש הוא המחשיבו כסתום, ולכן מסתברא דנקב שעשאו כדי שבלית התנור תכנס בו, הר"ז נקב הנעשה ביד"א וחשיב פתוח, שאין לנו לטהר אלא נקב של קלקול שלא לרצונו.

בענין קירוייה אם היא כלי עץ מדאורייתא הנה בתו"כ ממעט כלי אבנים שאינם מטמאים משום משכב ומושב, ולכן אם באנו לטמאות מפץ של שיפה וגמז, ע"כ דחשיבי כלי עץ, אלא דתו' הוקשה להם מהא דאין לו טהרה במקוה, ולכן ס"ל שהם מין עץ גרוע [ודומה קצת לכלי חרס שמפני פחיתותו אין לו טהרה במקוה כמו אוכלין], ולפ"ז גם קש יכול ליחשב כשיפה וגמז, ואמנם עיקר הפירוש למה אין לו טהרה במקוה כתבו הרמב"ם בפיה"מ פ"ד מ"י בשם הר"י מיגש וכתב שאין פירוש טוב ממנו (וכ"כ בשמ"מ ב"ק כ"ה ב' בשם הר"י ישיעה) וכ"כ היראים במצוה תכ"א, ואין לנו מקור לטומאה דרבנן לפי דבריהם, (עי' רמב"ם פ"א הי"ג וכן סתמות הדברים שם בפ"ה ה"א לענין דלעת), ועכ"פ לכו"ע כיון שדלעת מצינו שמק"ט והרי אינו מין גרוע סתמא שהוא כלי עץ גמור, והסברא הפשוטה שכשם שמצינו בדלעת ה"ה כל הפירות ואף חטים ובצק בכלל, ולכאור' אין לחדש טומאה דרבנן אם באמת פרי אינו נחשב כלל עץ [ולא מצאנו לד' תו' אלא בשיפה וגמז שהם נחשבים כלי עץ אלא שהוא גרוע], ויעוי' ברשב"א שבת ס"ו א' שהביא דברי התו' לענין קש וכופת שאור שתלוי אם הוא מתקיים או לא ובסו"ד סיים אבל דלעת יבישה כלי עץ חשוב הוא ע"כ, ומשמע שזה כלי גמור ואי"ז תלוי במחלוקת

המשך מעמ' א' הגר"א גרבוז שליט"א

מטו"א הכ"ה) ובזכר יצחק סימן נ"א נקטו בדעת הרמב"ם דבמגע בתוכו איכא קב"ט מדין מגע, ולכן זב שיגע בכ"ח בתוכו יטמא, וכ"ה פשוט דברי הרמב"ם שכתב דזב שהכניס ידו לאויר כ"ח לא טמאהו הואיל ולא נגע בו ולא הנידו, משמע להדיא דאם נגע בו מטמא ע"י המגע, וכ"כ בכתבי מרן הגרי"ז בכורות דף ל"ח ע"א, וכ"כ הגר"מ הלוי סאלאבייזיק, אמנם הגר"ח נראה דנקט בדעת הרמב"ם דליכא טומאת מגע כלל בכ"ח [אלא דצ"ע מלשון הרמב"ם שם] הואיל ולא נגע בו ולא הנידו דמשמע דבמגע מטמא, ועיין בשיעורי רבי דוד פוברסקי זצ"ל עמ"ס יבמות ח"א אות שי"א בסופו שהביא שח"א הקשה כן למרן הגרי"ז ע"ד הגר"ח, וכתב שם שהגרי"ז לא השיב כלום, ומרן הגר"ד פוברסקי זצ"ל תירץ דכוונת הרמב"ם הואיל ולא נגע בו ולא הנידו דאם היה נוגע סתמא היה מנידו והיה נטמא מדין היסט¹, ועיין בקה"י ס' טהרות סימן ג' שהאריך בהאי ענינא, (אם יש לכ"ח תורת מגע מתוכו).

וביאור הדבר דליכא קב"ט מתורת מגע מתוכו לכאור' י"ל (וכ"כ בקה"י שם) דהא דנתמעט דאין כ"ח נטמא מגבו ל"ה מיעוט דאין קב"ט מגבו אלא יסוד המיעוט דליכא תורת מגע בכ"ח וכל קבלת טומאתו הוא רק בתורת אויר, [אמנם בדעת הר"י בשבת דף ט"ז מוכח דגדר המיעוט הוא משום דגב נתמעט מקב"ט], ויש להוסיף עוד בזה בדעת הרמב"ם דטומאת תוך בכ"ח היא טומאה מחודשת דהכ"ח נטמא ע"י שהטומאה בתוכו, וא"כ כל אופן הקב"ט של הכ"ח הוא רק ע"י אויר, ולא מצינו כלל תורת קב"ט במגע של הכ"ח, [משא"כ לדעת הראב"ד דגם באויר הוא גדר טומאת מגע א"כ ודאי דיש טומאה במגע תוכו והא דאין מטמא מגבו משום דהוי הלכה דאין הכ"ח נטמא ע"י גבו]. והא דנלמד לגבי טומאת משקין דחלוק תוכו מגבו, דילפי' מכ"ח דחלוק תוכו מגבו, וע"ע במכתב הגרעק"א הובא בתפא"י ריש כלים דנקט דגם אם איכא טומאת משא בכלים,

1 וכן צידד מרן הגר"מ פיינשטיין זצ"ל שם בס' יד אליעזר דכוונת הרמב"ם דאם היה נוגע היה מסיט, וכ"ה דוחק, אמנם לכאור' א"א לומר כן כלל בדברי הרמב"ם דלשון הרמב"ם שם הואיל ולא נגע בו "מתוכו", ואם

אבל בכ"ח דאין נטמא רק באוירו ליכא טומאת משא.
ג] ובהאי ענינא דתורת מגע בכ"ח הנה בס' קובץ בית ישראל שי"ל ע"י גאוני כולל קובנא כתב שם הגאון ר' זלמן אסכסקי הי"ד הגאב"ד דסלבודקה [גיסו של זקני הגה"צ ר' אברהם נח פאלי זצ"ל] בענין פשוטי כ"ח, והאריך שם לבאר בדעת הרמב"ם דבכ"ח הוי רק טומאת אויר ולא טומאת מגע, וכתב שם בתו"ד (בס"ק י"א), בזה"ל וכל טומאת מגע בכ"ח אינה ג"כ אלא משום שהרי באה הטומאה בתוך האויר, ולו יצויר מגע טומאה בתוכו ממש ולא היה באויר היה טהור רק שזהו מן הנמנעות עיי"ש בכ"ד, והוא כדנקט הגר"ח בשיטת הרמב"ם, [אלא דלפ"ד הגר"ח שפיר משכח"ל בנגע הזב בתוך הכ"ח]. והחזו"א כתב גליונות על הקובץ הנ"ל, וכתב בזה"ל אינו מן הנמנעות, כיצד כ"ח או כלי שטף התלויים באויר התנור והחבית, והפנימית נקובה פחות מכשיעור, והחיצונה דופנה בולטת בפנים ונכנסה הבליטה לנקב הפנימית, ושרץ בפנימית, שאין החיצונה טמא משום אויר, ואם נגע השרץ בדופן החיצונה הכנוסה בנקב הפנימית, הרי כאן נגיעת תוך בלא אויר, והאומר שהתנור והחבית טהורין אף שנגע השרץ בתוך שלהם חוששין בזה משום גילוי פנים בתורה חלילה עכ"ל החזו"א, אמנם לכאור' לדברי הגר"ח ודאי יהא טהור כה"ג, וע"ע בס' מגניי הגר"ח משי"כ בזה מדברי הר"ש והרמב"ם בפ"ג מ"ד ופ"ד מ"ג, ומבואר בד' הגר"ח דלשיטת הר"ש שם מוכח דאיכא תורת מגע בכ"ח גם היכא דליכא אויר אבל לדעת הרמב"ם הביאור הוא דעבדו רבנן הכירא דרק היכא דאיכא מגע ואויר נטמא השאר וא"כ ליכא ראייה דאיכא טומאת מגע, אלא דעבדו הכירא דהיכא דאיכא אויר גרידא לא יטמא השאר וכן האריך בזה בס' משנת ר' אהרן סי' כ"ט ויש להאריך בזה מעוד כמה מקומות.

בברכה מרובה לעוסקי התורה בטהרה איתמר גרבוז

הכוונה דע"י המגע הנידו ל"ל למגע מתוכו, וע"כ מוכח דהמגע מטמא זצ"ע.

המשך עיוני כלים

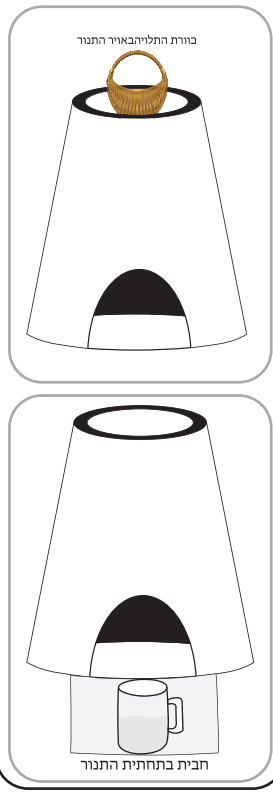
אחד והוא נגע בחלקו ממילא כל מה שמשמש עם המקום שנגע הוי הכל בכלל הנגיעה, אבל הכלי שהוא משמש בפנ"ע הרי דבו לא הי' נגיעה.

משנה ה'

תרנגול שבלע את השרץ ונפל לאויר התנור טהור ואם מת טמא, והטעם לפי דהוי טומאה בלועה אבל מת אינו בלוע דרך בע"ח חשיבי בליעה, והטעם מבואר בראב"ד בתו"כ שמיני ז-ב משום דכשמת הוי אוכלין וכמאן דמיפתי דמי ואין כאן בליעה, ומבואר בחולין דע"א דבתחלה בעי למילף הא דטומאה בלועה אינה מטמאה מהא

דכתי' והאוכל מנבלתה טמא עד הערב והגם דכשאל סמוך לשקיעת החמה עדיין הנבילה בתוכו אחר השקיעה ואפ"ה נטהר, ומינה שמעי' דטומאה בלועה אינה מטמאה והא דטהרה בלועה אינה נטמאת יליף לה בק"ו מצמיד פתיל שמציל על הטהרה ואינו מציל על הטומאה כ"ש זה דמציל על הטומאה דודאי יציל על הטהרה, ולבסוף מסיק דגם כששניהם בלועים אינו מטמא, והנה להחזו"א הוא גדר של הצלה ומחיצה כעין צמ"פ שאין נטמא מה שבפנים ממה שבחוץ וכן בהיפך, אבל למסקנא דגם כששניהם בפנים אינו מטמא הרי שוב אין כאן מחיצה ואפ"ה טהור, ובטעמא דמילתא מבואר המשך בעמ' ד'

הקדמה קצרה: ברוב המקרים הדרך להעביר טומאה הוא על ידי מגע או משא, אמנם מצאנו שני מקומות שהטומאה עוברת באויר, א' מת שמטמא באוהל, ב' כלי חרס שמטמא מתוכו.

באוהל המת יש אופן של הצלה על ידי מחיצה, כגון אם חילק את האוהל על ידי ריעה אין הטומאה עוברת, וכמו"כ אם יש כלי גדול שנפחת ואין עליו תורת כלי הרי הוא מציל על מה שבתוכו כדון מחיצה, והנדון במתני האם גם בכלי חרס מועלת מחיצה להציל.

משנה א'

דיני הצלה באוהל המת ובכלי חרס

דעת ר' אליעזר שתנור² שחילקו במחיצה של נסרים או יריעות, ונמצא שרץ³ בחציו האחד חציו השני טהור⁴, מק"ו מאוהל המת החמור שמועלת מחיצה להציל, וכן בכורות⁵ שנפחתה⁶ וסתם פחיתתה בקש⁷ ותלויה באויר התנור⁷ מצלת על מה שבתוכה.

ולרבנן אין מחיצה מועלת להציל אלא באוהל המת שכן הדרך לחלוק אהלים⁸, אבל בתנור שיש בו שרץ לא ניתן לחלקו במחיצה⁹, וכן בכורות פחותה אינה מצלת על אוכליו שבתוכה.

משנה ב'

דין הצלת תוך תוכו

כלי שלם התלוי באויר תנור טמא ופיו למעלה מאויר התנור¹⁰, מציל על אוכלים שבתוכו, וכן אם שרץ בתוכו אין התנור נטמא, ואם הכלי הפנימי נקוב בשיעור המטהרו אינו מציל על מה שבתוכו¹¹.

שיעור הנקב לטהר: בכלי העשוי לאוכלים שיעורו במוציא זיתים¹², ובכלי העשוי למשקים שיעורו בכונס משקה. והעשוי לאוכל ומשקה

*שרטוטי כלים<

שבשוליה טהור, כיון שאינו באויר התנור, ובוה מבואר הרבנות באופן זה של חבית הכפיה על פיה, יותר מחבית הנתונה בתחתית התנור.

16 יותר ממשקה טופח לא ייתכן שישאר בחבית הכפיה על פיה (ע"פ ר"מ בפיחמ"ש)

17 בכל הכלים שננטמו בשרץ אינם מטמאים כלים, ומה שנקטו שאין כלי חרס מטמא כלים, הוא משום שבכלי חרס אין שום אופן שיטמא כלים, ומשא"כ בכלי שטף שכשננטמו במת או במדרס מטמאים כלים (ע"פ חידושי הגר"א)

18 אע"פ שהמשקין שניים ואין כלי נטמא אלא מאב הטומאה, חכמים גזרו על משקין שמטמאים כלים משום משקה זב וזבה. (גמרא שבת י"ד:)

19 נקט תרנגול משום סיפא ואם מת טמא משום דאין דין בלוע אלא מחיים ולא לאחר מיתה ואי בשאר בעלי חיים אם מת טמא משום נבילה אבל עוף טהור אין לו טומאת נבילות אלא בבית הבליעה ומשום טומאת אוכלים לא מיטמא התנור (אליהו רבא)

20 והוא שלא שהה שיעור עיכול משעה שבלע עד שמת (רע"ב) וכן אם יש בגופו אוכלים טהורים ונכנס לתנור טמא לא נטמא

האוכלים שכשם שטומאה בלועה אינה מטמאה כך טהרה בלועה אינה מיטמאה (חולין ע"א).

22 בחולין ע"א דנו על דין בלוע באדם, ולא הביאו את משנתנו כמקור להצלת בלוע, ועי' במשנת ר' אהרן טהרות סי' ל"ג שהאריך לבאר שיש שני דינים בהצלת בלוע, א' דין בעצם הטומאה שאם היא בלועה אינה מטמאה, ב' דין הצלה שהבלוע מציל על הטומאה עיי"ש

23 בטעם החילוק בין בלוע בחי שמציל לבלוע במת שאינו מציל, כתב במשנ"א שבלוע בחי אינו מקפיד עליו, או אפי' אם מקפיד אם אינו יכול להוציאו [וכגון בחץ שנתקע ביריכו דשלחי מקוואות] חשיב בלוע, אבל במת שמקפיד עליו ויכול להוציאו אינו נחשב בלוע.

והבחי"א סי"א סק"כ נראה בטעם החילוק שבבלוע בחי שהוא חשוב אנו רואים את הדבר הנבלע כאינו נמצא בעולם, אבל בבלוע במת שאינו חשוב הוא חיופי בעלמא ולא מחשיב את הטומאה לבלועה.

24 בגמ' שבת קל"ח: הקשו למה לא ניחו לתנור כמלא טומאה ותהא הפת שבתוכו ראשונה, ותי' שיש ע"ז ילפותא מקרא עיי"ש

לחלוק כלי חרס על ידי מחיצה, ומ"ש תנור שלא ניתן לחלקו ע"י מחיצת נסרים?

וה"ל דיש חילוק בדבר, ואם נעשה חלוקת המחיצה בבית האומן בתחילת עשייתו מהני חלוקה שכן דרך האומנים בשעת עשייה. (משנ"א).

א"נ התם דוקא שמכביל להו, אבל כשהצץ עמהם אויר התנור מסתמא אינו מכביל להו וכליתנהו דמי (תפא"י).

א"נ בדקלמורין הדפנות מחוברות בטיט ונצרפו בכבשן ולכך חשיבי חלק מהכלי, ומשא"כ כאן שלא חיבר את היריעות בטיט ולא צירפם בכבשן (כ"מ בחזו"א סי"א סק"א)

10 ברש"י זבחים ג. כתב שפי הכלי למעלה מפי התנור, ומשמע שאם פיו שוה לפי התנור אינו נחשב תוך תוכו, וכן הוא לשון הרע"ב כאן, וכן הוא להדיא בתו"כ שמיני פרשנותו: ה' הלה ח', אמנם לקמן פ"מ מ"ח

מבואר שאפי' בשפי הכלי הפנימי שוה לחיצון מציל כדון תוך תוכו, ועי' תו"ט ש"כ דמה ש"כ הרע"ב פיו למעלה מהתנור הוא לאו דוקא.

11 דשוב אין תורת כלי עליהן ואינו חוציצן ביו התנור ובין מה שבתוכו (רע"ב).

וא"ת הא לעיל פ"ג מ"ג מבואר שהבית שניקבה לא בטל שם כלי מעליה, י"ל דאע"ג שאם תיקנה חוזר לה שם כלי מ"מ כל זמן שלא תיקנה אין עליה שם כלי, א"נ יש לומר שבשביל הצלת תוך תוכו לא סגי שיהא שם כלי לפנינו, אלא צריך שיהא לו תוך וכל שניקב הפנימי ואינו יכול לקבל אין לו תוך ואינו בכלל תוך תוכו (ע' הערה 13)

12 רע"ב.

וא"ת תנן שאין מצילים מיד כלי חרס אלא כלים, ובתוספתא (הובאה בר"ש) הלשון שאין מציל מיד כ"ח אלא כלים שיש להם תוך.

14 ואע"ג דחשיב מיטלטל מלא וריקן לענין קבלת טומאה משום שמקפלו, מ"מ להציל מכלי חרס בענין תוך המתקיים ובלא"ה לא

חשיב תוך תוכו אלא תוכו (חזו"א סי"א סק"ז). ובמשנת טהרות ביאר דמה שיכול לקפלו מהני להחשיב שיש לו בית קיבול, אבל לענין תוך לא סגי בזה שיכול לקפלו עיי"ש

15 בר"ש כתב שפי החבית בתוך התנור ושוליה בחוץ, ואעפ"כ משקה

1 מצינו כע"ז במצורע שמטמא כל מי שנמצא עמו באהל וגם בזה מועלת מחיצה, אמנם אינו שוה לטומאת אהל כמש"כ הר"ש והרמב"ם בפ"א מ"ה - ו עיי"ש.

2 תנור שבכאן הוא דוגמא לכל כלי חרס שמטמא מתוכו, ונקט תנור שהיה מצוי לחלקו באמצעות נסרים כדי שיתחמם מהר (עי' תפא"י)

3 בטומאת תנור אין חילוק אם יש בתוכו שרץ או מת, כי אין כלי חרס נעשה אב הטומאה, ולעולם דין התנור הוא כראשון לטומאה, אמנם אם היה מת בתנור היה כאן נדון גם מצד טומאת אוהל.

4 כך היא דעת רש"י בזבחים שם, שר"א מטהר גם בתנור שחצצו בנסרים, אמנם התוס' שם חלקו על רש"י וכתבו שר"א מודה שלא ניתן לחלק תנור על ידי נסרים, ורק בכורות מטהר. ראה נדונים בפרק.

5 להכי נקט פחותה דלאו כלי היא דאי הוה שלימה היתה מצלת על אוכלין שבתוכה גם לרבנן מדין תוך תוכו וכדלהלן מ"ב (עפ"ד הרע"ב)

6 רבנות נקט דאע"ג דפקוקה פחיתתה בקש לא הוי כלי ואפי' פיה למעלה מפי התנור לא מצלת על אוכלין שבתוכה (רש"י זבחים ג.).

ובר"ש כת' כ' דדוקא בפחותה בקש מטהר ר"א ודוקא כשמירחו בטיט וכדין צמיד פתיל. וע"ע בשיטמ"ק זבחים ג' אות א'.

ואי נימא שלדעת ר"א הכוונה מצלת כדון צמיד פתיל, צ"ל שאם השרץ בתוכה התנור טמא גם לר"א דאין צמ"פ לטומאה, ומה שטירה ר"א הוא רק על אוכלין שבתוכה וצ"ת

7 אע"פ שפיה למעלה מאויר התנור (תו"ט). ר"ל שאם הכוונה מונעת על הקרקע בדרך כלל אין גבוה מהתנור, ולכך אמרו בכורות משולשלת לאויר התנור להורות שאפילו אם פיה גבוה מאויר התנור אינה מצלת לרבנן.

8 דרך בני אדם לחלוק אהלין במחיצה הלכך אהל אחרינא הוא (רש"י זבחים ג:)

ובשיטמ"ק שם כ' וז"ל וא"ת וכי בדרך בני אדם תליא מילתא, ור"י מפרש דאין תנ"מ דכי אמר רחמנא כל אשר באהל יטמא לא מה שבאהל אחר זהו לפי דרך בני"א, וראה נדונים בפרק.

9 ילח"ה קא לעיל סוף"ב גבי קלמורין מתואמות מבואר שאפשר

כ"א נבילה ואיכא למילף מינה על שרץ כמו על מת ובמה פשיט מת טפי משרץ דיליף זמ"ז, ואמנם הנראה בס"ד מבואר בדברי הרמב"ם דס"ל לא כתו' וס"ל דאין המקור מנבילה למסקנא אלא דבמת ככה"ג טהור נלמד למסקנא מהא דעובר אינו מטמא חיה כמבואר שם ומינה שמעי' גבי מת וילפי' לק"ו לשרץ, ועכ"פ בין למר ובין למר אינו גדר של מחיצה למסקנא דגם כששניהם בלועים אינו מטמא. וגדר הדבר נראה בס"ד ע"פ המבואר בתו"כ שם דיליף לה מקרא האמור בשרץ מהם יש

בתו' שם דע"ב א' דילפי' לה נמי מהאוכל נבילה שמותר לו לאכול אח"כ תרומה ולא אמרי' שהנבילה תטמא התרומה שבתוכו ושי"מ דגם כששניהם בלועים אינו נטמא זמ"ז, ולפי' למסקנא אינו דין הצלה דמחיצה ואינו שייך כלל לצמ"פ וכ"כ שם הרמב"ן הרשב"א המהרש"ל והמהרש"א יעו"ש היטב, ואמנם לשון הרמב"ם צ"ב ש"כ בפ"ד מכלים על דינא דמתני' שהבלוע מציל בשרץ כשם שמציל באהל המת, ומשמע דעיקר דינא דבלוע נאמר באהל המת וילפי' מיני' על שרץ, ולכאן לשי' תו' הא אין המקור במת

תוך תוכו

המקור: תורת כהנים שמיני פרשתא ז' פ"ח ה"ח כל אשר בתוכו יטמא ולא שבתוך תוכו כיצד חבית שהיא נתונה בתנור ופיה למעלה מן התנור השרץ בתנור אוכלים ומשקים שבחבית טהורים.

ביאור הדין: כלי חרס טמא שהכניס לאוירו כלי אחר ושפתו של הפנימי גבוהה משפתו של החיצון, אין אוכלין שבתוך הפנימי נטמאים, וכמו כן אם נפל שרץ לתוך הכלי הפנימי, לא נטמא הכלי החיצון.

פרטי הדין: הצלת תוך תוכו היא לא רק בכלי חרס שאינו מטמא מגבו, אלא גם בכלי עץ ומתכת ושאר מינים המקבלים טומאה מגבם.

דינים נוספים: אם הכלי הפנימי ניקב אינו מציל בדין תוך תוכו, ושיעור הנקב הוא באוכלין כמוציא זית ובמשקין בכונס משקה.

בלוע

המקור: תורת כהנים פ"ז ה"ב אשר יפול מהם יש מהם לטמא ויש מהם שלא לטמא פרט לתרגול שבלע את השרץ ונפל לאויר התנור טהור ואם מת טמא.

ביאור הדין: כל בעל חי בין אדם ובין שאר בעלי חיים שנכנסו לכלי חרס ויש טהרה הבלועה בתוך גופם אינה נטמאת מאויר כלי חרס, וכמו כן אין הטומאה הנמצאת בגופם נטמאת באויר הכלי שיש בו טומאה.

פרטי הדין: דין זה הוא רק כל עוד הבע"ח חי אבל אם מת אינו מציל.

הצלת בלוע היא גם בטומאת המת ואם בלע טבעת טהורה ונכנס לאוהל המת לא נטמאת הטבעת וכן אם בלע טבעת טמאה ונכנס לאוהל לא נטמא מה שבאוהל.

צמיד פתיל

המקור: תורת כהנים פרשתא ז' פ"ח ה"ב יכול המוקף צמיד פתיל בכלי חרס ונתון לתוך התנור יהא טמא ת"ל מכל האוכל ולא כל האוכל.

ביאור הדין: כלי חרס או כלי שאינו מקבל טומאה הנתון בתוך כלי חרס, וסתמו את פיו בצמיד פתיל אין האוכלים שבתוכו נטמאים.

פרטי הדין: דין זה הוא רק בכלי חרס שאין מקבל טומאה מגבו, או בכלי אבנים וכדו' שאינם מקבלים טומאה כלל אבל בכלי שמקבל טומאה אינו מציל בצמיד פתיל.

צמיד פתיל אינו מציל על הטומאה מלטמא ועל כן אם יש שרץ בכלי הסתום בצמיד פתיל, ונתון בתוך התנור התנור טמא.

ש נידונים בפרק ש

מחלו' רש"י ותוס' בדעת ר"א

א) מבואר בפירקין (מ"א) שנחלקו רבנן ור"א האם כוורת פחותה שאין לה תורת כלי ותלויה באוירו של תנור טמא מצלת על אוכלין שבתוכה או לא, דלר"א מצלת על מה שבתוכה מק"ו מאוהל המת שמציל ככה"ג ולרבנן אינה מצלת ואין ללמוד בק"ו ממות דשאני מת שכן חולקים אהלים.

ונחלקו הראשונים מה דעת ר"א בתנור שחילקו במחיצה, ודעת רש"י בזבחים ג: שלר"א מועלת מחיצה להציל בכלי חרס, אבל התוס' שם כתבו שגם ר"א מודה שלא מהני מחיצה להציל בכלי חרס ורק בכוורת מטהר ר"א.

ב) לדעת התוס' שר"א מודה ברישא דתנור שחצצו בנסרים או ביריעות הכל טמא דלא מהני מחיצה להציל ורק בכוורת פחותה פליג וס"ל לטהר, צריך טעם מאי שנה כוורת שאין עליה תורת כלי שמצלת, ממחיצה שאינה מצלת.

ולשון התוס' בזבחים שם הוא 'וטעמא משום דכוורת שיש לה ד' מחיצות חייצא דדמי לכלי ולכך מטהר אבל מחיצה אחת בתנור מודה ר"א דלא מציל', ודברי התוס' צ"ת דאם אנו באים לטהר מדין כלי וכדין תוך תוכו הרי אין על כוורת זו תורת כלי, כיון שהיא פחותה, ואי ההצלה היא מדין מחיצה אמאי מחיצה אחת באמצע התנור אינה מצלת, ועיי' בקרן אורה ובצאן קדשים בזבחים שם מש"כ לבאר בזה.

והנה בתורת כהנים שמיני פ"ז ה"ט למדו על כלי שניקב שאינו מציל בתוך תוכו מקרא דכל אשר בתוכו יטמא, ומשמע דלולי קרא היה כלי חרס מציל מדין תוך תוכו אפילו בניקב, ויתכן הטעם משום שגם בניקב לא פקע שם כלי ממנו וכמבואר בפ"ג מ"ג, ועכ"פ הוצרכו לילפותא שבכלי שניקב אינו מציל בדין תוך תוכו.

ולפי"ז יתכן שהטעם שמטהר ר"א בכוורת הוא מדין תוך תוכו ולא יליף מכל אשר בתוכו למעט כלי הנקוב מהצלת תוך תוכו, ולכך דוקא בכוורת שיש לה ד' דפנות שדומה לכלי מצלת ולא בתנור שחצצו במחיצה ועיי'.

ובמשנת טהרות הביא מדברי מרן הגרי"ז לבאר בזה דבאמת לדעת ר"א מהני מחיצה לחלוק את התנור לשני תוכות, ומה שאם נכנס שרץ בתוכו כולו טמא הוא משום שאע"פ שהתוכות חלוקים מ"מ התנור הוא כלי אחד וכלי שניכנס שרץ לתוכו נטמא כולו, וזהו דוקא בתנור שחלקו במחיצה, אבל בכוורת פחותה התלויה באויר התנור שהיא כלי בפנ"ז בזה כל שהתוכות חלוקים מצלת על מה שבתוכה.

ולפי"ז מה שכוורת מצלת לר"א אי"ז מדין כלי אלא מדין מחיצה, ורק צריך שיהא לה ד' מחיצות בשביל שתחשב כלי לעצמו, ומדוקדק היטב לשון התוס' שכתבו דכוורת שיש לה ד' מחיצות חייצא, והיינו שמה שכוורת מצלת הוא מדין מחיצה ולא מדין תוך תוכו.

ג) בעיקר דעת רש"י שלר"א מועלת מחיצה להציל בכלי חרס, יש לדון האם התנור עצמו כן נטמא כולו ורק על האוכלים שבתוכו מצלת המחיצה, או דילמא דגם חצי התנור שמעבר למחיצה אינו נטמא.

ובפשוטו ודאי שלדעת ר"א נטמא רק חצי התנור ולא כולו, דאי נטמא כל התנור לא יתכן שהאוכלים שבתוכו טהורים, וכן הוכיח במשנת טהרות מדברי הרמב"ם בפ"ד מכלים דפסק כרבנן דמחיצה אינה מצלת ולכך נטמא כל התנור, ומבואר שהגדון להציל על ידי מחיצה היה על התנור עצמו ולא רק על אוכלין שבתוכו.

ד) ק"ו אם הצילה במת החמור לא תציל בכלי חרס הקל: יש לדקדק בלשון המשנה שלא אמרו לא תציל בשרץ הקל, אלא לא תציל בכלי חרס הקל, ולמדנו בזה שמה שכלי חרס מטמא את מה שנמצא בתוכו אי"ז קבלת טומאה מהשרץ אלא הטומאה היא מהתנור ולכך כשאנו דנים שהמחיצה תציל מהטומאה הנדון הוא על הצלה מטומאת השרץ, וכן מפורש בפירקין מ"ה שאוכלין שבתוך התנור נטמאים מהתנור ולא מהשרץ.

אמנם ברש"י בזבחים ג. כתב להדיא לא כן, וז"ל בד"ה ר"א אבל לענין מחיצה מקל וחומר יליף כיון דבמת החמור מצלא קל וחומר לכלי חרס הקל שהשרץ קל מן המת ע"כ.

וצריך ביאור דהא גם כשיש שרץ בתנור דהאוכלים שבו טמאים אינם נטמאים מהשרץ דלא חזי' לתנור כמאן דמלי טומאה, אלא טומאתם היא מהתנור, ומהו שכ' רש"י שהשרץ קל מן המת.

[ואין לפרש בד' רש"י שכוונתו לחלק בין תנור שנשטא ממת לתנור שנשטא משרץ. דהא כלל הוא (עירובין ק"ד): שאין כלי חרס נעשה אב הטומאה ואפילו קיבל טומאתו מן מת החמור.]

ויש ליישב דברי רש"י ע"פ שיטתו שלדעת ר"א מחיצה מצלת בכלי חרס, ובה הרי נתבאר לעיל (אות ג') שהיא מצלת על התנור עצמו שלא יקבל טומאה מהשרץ בחלק שמעבר למחיצה ולפי"ז הרי מוכרח שהק"ו שלמד ר"א ממת החמור הוא שכמו שמת שנמצא באוהל אין הטומאה עוברת לחצי השני, כך בשרץ הנמצא בתנור אינו מטמא את כל התנור אלא מחיצה חוצצת מפני השרץ שלא יטמא את התנור.

ה) אם הצילה במת החמור שכן חולקין אהלים תציל בכלי חרס הקל שאין חולקים כלי חרס: לשיטת התוס' שר"א מודה שלא מהני מחיצה להציל בכלי חרס מתבאר תשובת רבנן בפשיטות שכמו שלענין מחיצה מודה ר"א שכלי חרס חמור מהאוהל המת כך לענין כוורת אין ללמוד בק"ו ממות.

ולדעת רש"י שר"א פליג גם במחיצה וס"ל שמהני מחיצה להציל בכלי חרס, כתב רש"י בזבחים דתשובת רבנן שאין ללמוד מאוהל המת שכן דרך בנ"ל לחלוק אוהלים, ומשא"כ בכלי חרס שאין דרך לחלוק כלי חרס.

ובספר משנת טהרות ביאר בזה על פי מה שיש להקשות בעיקר הדמיון בין אוהל המת לכלי חרס דהא באהל המת העברת הטומאה היא בדרך התפשטות הטומאה מן המת ובה מהני מחיצה להציל על הטומאה מלהתפשט, ומשא"כ בכלי חרס שאי"ז התפשטות טומאת השרץ אלא טומאת התנור (כמבואר בפירקין מ"ה), ומנ"ל שתינה על זה מחיצה. וביאר ע"פ דברי רש"י בזבחים ג: שכ' וז"ל אם הציל המחיצה במת החמור באהל המת שהמחיצה מפסקת וכלים שמעבר השני טהורין דכתיב כל אשר באהל יטמא והני לאו בהאי אוהל ניהו ע"כ.

ומבואר ברש"י שהצלת המחיצה באהל המת אינה משום שהטומאה לא מתפשטת מעבר למחיצה, אלא הוא משום שכל שחילקו במחיצה אינו נחשב אוהל המת אלא אוהל אחר, ולפי"ז מיושב מה שלמד ר"א ק"ו מאהל המת שמועלת מחיצה להחשיבו אוהל אחר דלכך גם בכלי חרס שמטמא מה שבתוכו אם חלקו במחיצה אינו נחשב תוכו אלא תנור אחר.

ועפ"י כתב לבאר מה שכ' רש"י בתשובת רבנן שאין ללמוד מחיצה בכלי חרס ממחיצה באוהל המת משום שדרך בנ"א היא לחלוק אוהלים במחיצה ואין דרך לחלוק כלי חרס. וכבר תמה בשיטמ"ק אטו בדרך בנ"א תליא מילתא, והיינו דאם הצלת מחיצה באוהל המת היא מדין חציצה מפני התפשטות הטומאה לא מסתבר שיהא תלוי בדרך בנ"א ואם יש חציצה חוצץ, אבל רש"י פי' שהצלת מחיצה באוהל המת היא לא מדין חציצה אלא מדין שחשיב אוהל אחר ובהו שפיר תלוי בדעת בנ"א.

ו) ובעיקר מש"כ רש"י שדרך אוהל לחלקו במחיצה, יש לבאר עפיש"כ החזו"א בס"י סק"א דמה שלא מהני חציצת נסרים הוא משום שאינם מחוברים בטיט ולא צירפם בכבשן, והיינו שכלי חרס הצורה לעשותו הוא בטיט וצירוף כבשן ואם יש כלי חרס גדול שבא לעשותו שני כלים, צריך שיעשה דופן מחרס או טיט עם צירוף כבשן וכמו כלי חרס שעשאו מתחילתו, וכמו"כ באוהל שתחילתו עשייתו היא על ידי יריעות ונסרים, אם בא לחלק אוהל ולעשותו שניים הוא על ידי יריעות ונסרים וכתחילת עשיית אוהל, וזהו שכתב רש"י שכן חולקים אהלים והיינו שדוקא אוהל שצורת עשייתו מתחילה הוא על ידי מחיצות גם כשבא לחלקו לשניים הוא על ידי מחיצה.

סגי בחומר שאינו נוהג בכולם דס"ס נבילה מופקעת מטומאה זו לגמרי ואין לומר בחרב ה"ה כחלל הווי חומר בנטמא ולא במטמא, דהא להדיא תנן (אהלות פ"א מ"ד) דהווי חומר באדם המטמא, דכשהאדם באמצע הן ארבעה. וצ"ל דעיקר הק"ו הוא מטומאת אוהל שהמת מטמא ואילו טמא מת שאינו מטמא באוהל אינו בכלל הק"ו וכמשי"ת בסמוך.

ובעיקר הק"ו לטומאת משא במת לכא' תליא בפלוגתא דתנאי, דתנן (אהלות פ"ב מ"ד) הגולל והדופק מטמאין במגע ובאהל ואינו מטמאין במשא, ר' אליעזר אומר מטמאין במשא. ובתוספתא (פ"ג ה"ד) יליף ר"א בק"ו אם מטמאין באהל המועט [כלומר שמעטין הטמאין המטמאים באוהל וכדתנן (פ"ק דכלים) חומר מכולן המת שהוא מטמא באוהל מה שאין כולן מטמאין] לא יטמאו במשא המרובה ור' יהושע פליג ובהמשך קאמר ר' שמעון במה מרובה טומאת אהל מטומאת משא, שהכל ניטמאין באהל, אבל במשא אין מיטמא אלא אדם. [וצ"ב מה כונת ר' שמעון, דהא דרך אדם מיטמא במשא אין זה קולא בטומאת משא אלא דמציאות של משא שייכא רק במי שהוא חי, אבל בכלים אין זו נשיאה אלא שהטומאה מונחת על גבם, ולא שנישאת על ידם] ולפ"ז במת עצמו נמי א"צ ללמוד לטומאת משא מנבילה, אלא מיניה וביה מדטמא באהל ק"ו במשא, ומ"הו פלוגתא דתנאי בהאי ק"ו.

ובספרי זוטא (במדבר י"ט) תניא, אשר יגע, משום מגע הגולל מטמא ואינו מטמא משום משא דברי ר' יהושע, ר"א אומר הגולל מטמא במשא מק"ו מנבילה, אומר לו לא אם אמרת בנבילה שכן היא מטמאה במשא לאחר פרישה (אם נשתייר בה כזית), תאמר בגולל שאינו מטמא במשא לאחר פרישה [מהקבר], מיהו בהמשך הס"ז חוזר הק"ו כמו בתוספתא, וצ"ע אי הכי היאך העתיק הרמב"ם (פ"א מט"ו מ"ה ה"ב) דטומאת משא במת הוי מכח הק"ו הנ"ל, אי תליא בפלוגתא דתנאי ושמה הרמב"ם לשיטתו אזיל דכתב בפיה"מ (אהלות פ"ב מ"ד) ביאור אחר בפלוגתתם, דכתיב כל הנוגע בחלל חרב וכו' עשה דין הקבר כדן המת, כשם שהמת עצמו מטמא במגע ובאהל כך הקבר מטמא במגע ובאהל, ואינו מטמא במשא, לפי שטומאת משא במת עצמו אינה אלא מק"ו, ולכל היותר החלנו מדיני הטומאה על הקבר מה שמפורש במת עצמו, והעתקנו אליו אותו הדין ע"י ההיקש, ור"א מעתיק אליו כל דיני טומאת מת. עכ"ל פיה"מ.

בקובץ זכרון בנימין ח"א נדפסו הגהות מכ"ק של הגרע"א על הספר החשוב מי נפתוח שנדפס בימיו וז"ל דהמ"ז כתב דגם לרבא דאית לי (נדה מ"ב ב') דבית הבליעה הוי ביה"ס ונע"ט הרי מטמא בבית הבליעה נהי דבמגע לא מטמאה דהוי ביה"ס במשא מטמא וכתב הגרע"א וז"ל זה שגיאה דהא בנבלת עוף טהור ליכא טומאת משא וההיא דנדה דלרבא הוי ביה"ס ומטמא במשא הינו בתחב לו לתוך פיו נבלת בהמה עכ"ל וצ"ע מנ"ל לגרע"א דאין זו טומאת משא דמאי דמטמא רק בבית הבליעה ע"כ הוי טומאת מקום מיהו באיזו טומאה שתהיה הוי טומאת מקום ענין חדש וכיון דטומאת מגע לא שייכא בבית הבליעה כיון דהוי ביה"ס, וא"כ נימא דיסוד הטומאות מקום הוי טומאת משא, ובוה תשוה טומאת נע"ט לשאר טומאות נבילה.

בברכה נאמנה, אפיקי מים

ביישוב דברי המאור הגדול הגאון רע"א ז"ל ממתני' דכלים, אף אני חשבתני מתחילה על אוקימתא להעמיד דהגרע"א איירי שנטמאת מטבעת מהטמא מת בזמן חיבורו למת שאז מדין חיבורין מטמאה במשא אמנם חזרתי בי מאחר שראיתי שהראשונים דחו לאפשרות זו, והריני להרחיב במה שקצרת,

(א) משנ"ב בגליון האחרון דמתני' דכלים איירי דוקא באדם טמא מת דהא כלי שנטמא במת מטמא במשא, צ"ב דכלי שנטמא במת אינו קרוי טמא מת אלא הרי הוא כמת עצמו [דטמא מת ענינו מי שהוא, ולא קאי על הפעולה שנטמא במת] וא"כ כלים שאינם בכלל חרב ה"ה כחלל אינהו נמי בכלל טמא מת דמתני'.

(ב) ועיקר היסוד ליישב דברי הגרע"א דכלים ט"מ מטמאין במשא משום דבכלים לא התחדשה הלכה זו דבעי טומאה יוצאה מגופו, לכא' בכל הראשונים מבואר ל"כ שהרי התוס' והרמב"ן והתורא"ש כולם מקשים אמש"כ רש"י שאין טומאת משא אלא למי שטומאה יוצאה מגופו כגון מת ונבלה ומעיינות הזב, ומקשים הראשונים ממדרס הזה על עצם היסוד של רש"י, ורש"י ודאי לא מחלק בין אדם לכלים ולעולם בעינן יוצאה מגופו ופשוט דאף החולקים לא מחלקים דלעולם לא בעינן טומאה יוצאה מגופו.

(ג) ועוד דברמב"ן עצמו מפורש שהחילוק בין טבעת שנטמאה במת דמטמאה במשא, למחט שנטמאה בטמא מת דאינה מטמאה במשא, הוא במטמא, והיינו מכיון שאדם טמא מת אינו מטמא במשא לכך הטבעת נמי אינה מטמאה במשא ש"מ.

(ד) ובמקום אחר ראיתי שכתבו להעמיד מתני' דכלים דוקא באדם טמא מת, אמנם מטעם אחר לגמרי, דאדם ט"מ הנישא ע"ג טהור, אינו מטמא אותו משום שחי נושא את עצמו ואין כאן מציאות של משא [מיהו יל"ה ק"מ מזב וחביריו שנטמאין ולא אמרי' בהם חי נושא את עצמו ושמה י"ל דשאני זב וחביריו, זבה יולדת ומצורע דמטמאין באבן מסמא וכיון דלא בעינן שייכבד מטמא גם בחי נושא את עצמו ועיין בשיעורי הג"ר משה שפירא זצ"ל, וכן בשיעורי הגר"א גרבו שליט"א שבכך מיישבים סתירת דברי רש"י לעניין טומאת משא בכלים, ודי למבין].

(ה) מיהו מלבד הקושי בעצם האוקימתא וכן"ל, הכא צ"ע טובא שהרי התנא מסדר את אבה"ט לפי סדר חומרותיהם, ואזיל מן הקל אל הכבד ופותח בחמישה אה"ט המטמאין במגע ולא במשא, ואילו להנ"ל אין כאן שום קולא בחומר הטומאה דהא טמא מת כן מטמא במשא ורק בפועל כשאינו חולה או כפות אינו מטמא משום שאינו נושא ואין זה מענינא דמתני' כלל.

(ו) והנה לכל הראשונים שנחלקו על רש"י וסברו דגם אה"ט שאין הטומאה יוצאה מגופו מטמא במשא יל"ה ק"מ אמאי באמת טמא מת אינו מטמא במשא והא במת גופיה מאי דמטמא במשא ילפינן בק"ו מנבילה שהיא טמאה טומאת ערב ואינה מטמאה באהל ומטמאה במשא וכו' ואותו ק"ו ממש נימא בטמא מת ויטמא במשא וי"ל דע"כ טמאה טומאת ערב לא קאי אנבלה עצמה שהרי אינה נטהרת לעולם אלא הכוונה שנטמאה אחרים טומאת ערב וא"כ שוב אין ק"ו שהרי טמא מת אמנם הוא עצמו טמא טומאת ז' אבל מטמא אחרים טומאת ערב, מיהו יל"ה ק"מ דהא טמא מת מטמא כלים טומאת שבעה מדין חרב הרי הוא כחלל. (ולצורך הק"ו)

כבוד מערכת אהלי טהרות.

אודות קו' מורן הגרד"ל ברמב"ם פ"י מכלים הט"ו דכלי זפת ושעוה טהורים ואינם כלים לפי שאין מקבלין חמין כצונן, והק"מ מה"ת שיהו טמאים.

נ"ל דאם לא מטעם הרמב"ם ה' מקבלין טומאה מתורת כלי מתכות, דכבר נודע לדון בכלים משאר מתכות אם מק"מ, דהתפא"י בביבש דעת מ"ד נקט בפשיטות דכל מתכות, ובמשנ"ט כלים פ"ב מ"א הובא מהגרד"ל ראיא נשגבה מהמבו' בירושלמי דלכ"ש כלי נתר בספק הם, ובא"ר כלים שם מבו' דהספק אם כלי שטף הם או ככל"ה, וחזינו דכלי נתר אפשר שיהיו כלי מתכות, אמנם ברש"י ר"ה י"ט ב' מבו' דרך אותם שנתפרשו בתורה טמאים, ולכן כלי זכוכית טהורים מה"ת,

הנוגע בבית הסתרים של טמא

פ"ח מ"ב, מגע טמא מת שהיו אוכלים ומשקין לתוך פיו וכו', ובר"ש ואדם שנוגע בטמא מת הוא ראשון ומטמא משקים שבפיו, מל' הר"ש נראה דמתני' איירי שהמשקים היו כבר בפיו בשעה שנגע בט"מ ונטמאו מהאדם במגע.

ויש מקום עיון למה ל"ה מגע ביה"ס, דאע"פ שמבואר בקידושין כ"ה. דלשון גלוי הוא אצל שרץ, יעו"ש ברש"י ד"ה בר נגיעה שכ' דדוקא הלשון חשיבא גלוי, [ומדבריו בד"ה אף כל נראה דרך אותו מקצת שאפשר להוציא ל"ח ביה"ס], וכן דקדק הערוך השלחן מדי' הר"מ פ"א מט"מ ה"ג [אלא דבר"מ מוכח דכל הלשון מטמא, והוצרך לומר דהגרון ל"ה בכלל לשון].

ומעתה במתני' צ"ל שידוע שהמשקה נגע בלשונו.

אמנם כל קו' זו אם נאמר דנגיעה בבית הסתרים של המטמא אינה מטמאה, אולם בגמ' לא נמצא להדיא אלא דמגע הטומאה בבית הסתרים של הטהור אינה מטמאתו, ולישנא דגמ' בכמה מקומות גלוי אצל שרץ, והיינו הבה"ה"ס דטהור, [וזולת

היסט הזב ל"מ ביה"ס דהזב, דאפקיה רחמנא בלשון מגע כלפי הזב, והיינו שההיטמאות בהיסט היא מכח הזב ובוה בעינן גלוי ידידה, אולם שאר קבלת הטומאה שההיטמאות היא מצד הנטמא לא מצינו דקפיד רחמנא רק על גילוי דטהור], ואילו היה הדין דהנוגע בקומטו של טמא מת אז זב אינו נטמא היה ראוי לפרשו.

ולפ"ז יחא דהמשקים בכל ענין קבלו טומאה מן הטמא מת גם אם אינם על לשונו. ובעיקר הנידון, יעו"ש במהרש"א בנדה מ"ג. שמבואר דגם מגע בביה"ס של המטמא אינו מטמא, אך בגנת ורדים לרבינו אברהם הלוי, סוף חלק יו"ד קונטרס מלחמת מצוה סימן ג' [ונדפס גם בתשו' מהר"י שבסוף ספר דרכי נועם] נקט דדין ביה"ס הוא רק בנטמא ולא במטמא, ועי' ברמב"ן יבמות ע"ה, וד"ז צ"ע.

שו"ר בראב"ן ע"ז ס: שמבואר להדיא. שביה"ס של טמא לא מטמא.

וכשדנתי בדבר קמ' מורן הגרד"ל נסתפק טובא בזה ואמר שצריך ראיא*.

הרב יוסף ראקוב ר"ב 'מורשה ודעת'

*דעה מכתב מה"א שליט"א עמ' ג.

להסתיר שם הגרע"א, דאין גרע מכבודו כלום, ואדרבה זה רק מראה כמה קטנים אנחנו שאפילו דבר שכ"כ פשוט להגרע"א בפירוש המשנה אין אנו יודעים. ואנן כאצבע בקירא בין לסברת הגרע"א בין לידעתה את התורה.

ג) בדבר מה שדנו לענין מצורע העומד כנגד ארובה. הנה כידוע לכאורה דע' הש"ך דחלון אינו אלא דרבנן וקשה ממשנה מפורשת ריש כלים חמור המת ממצורע שהוא מטמא באהל ופי' הראשונים דבמצורע מהני מחיצה משא"כ במת. וקשה על הש"ך. וכמדור' שבספר פתח האהל תי' דהיינו במצורע עומד כנגד הארובה במקום שיש עליה, דבמת העליון טמא לדעת הרא"ש פי"א דאהלות ובהל' טומאת כהנים, ואילו במצורע הבית העליון טהור. ומינה דהבית התחתון טמא. (וא"ת הא איכא חומרא במצורע דהבית טמא. בלא"ה כתב הר"ש שם דאיכא כמה דינים התם הכי). ומלבד זה גם בסברא נראה דבמצורע תליא בדיני בית ולבוד ועמ"ר, (ולא שייכא להל' טומאת מת דתליא בשם "האהלה" משא"כ במת דתלי בשם "בית" ועיין באורך בספר ברכת האהל ריש אהלות) ובוה לא נאמר הדין דל"א לבוד לטומאה. וע"כ כל שיש עומ'ר מב' צדדים הו"ל בית המצורע.

ומ"מ זה נראה פשוט דבעי גג דבלא"ה אי"ז אלא חצר, ואין טמא אלא בית, אלא דסגי בלבד ועומ'ר וכנ"ל. [ואף דאין להוכיח ממזוזה, דפטורה אם אין גג, דהתם בעינן בית דירה וביהכ"נ אינו חייב במזוזה, משא"כ בנגעים דהנכנס לביהכ"נ מטמא וגם ביהכ"נ מטמא בנגעים. מ"מ לכאורה אם אין גג אי"ז בית כלל וכנ"ל] ובעיקר הספק עיין עוד בספר תורת נגעים מהגר"ב שפיצר שליט"א סי' קל"ד.

ואכפול ברכה לכל העוסקים.

הרב יחיאל פישהוף-מח"ס טעם ודעת

בס"ד שלהי טבת תש"פ
הן א"א לתאר עוצם זכותכם ושכרכם בהרבות תורה בירורים והערות בעניני טהרות, ויה"ר שתזכו להמשיך בפועלכם עדי נוכח במהרה לוורקתי עליכם מים טהורים. ואכתוב כמה הערות.

א) הנה במה שדנו לענין אוכל שכיון שקיבל טומאת כלים ולא טומאת אוכלין דיהני לו טבילה במקוה דהא הו"ל טומאת כלים ומה איכפ"ל דהוא אוכל, דרק על טומאת אוכלין לא מהני טבילה אבל הכא הא הו"ל כלי ומה איכפ"ל דהוא אוכל. הנה באמת הרי הדבר מבואר בגמ' ע"ז נ"ב א' גבי תקרובת ע"ז של אוכלין מי מהני ביטול לטהרנהו מטומאה ואמרו בגמ' שם דבכלים לא מיבע"ל כיון דאית להו טהרה במקוה טומאה נמי בטלה. ועיי"ש עוד. ומבואר דאף דהטומאה היא טומאת ע"ז מ"מ לו יצויר טבילה לא הוה מהני בהו טהרה במקוה כיון דהיא אוכל, וע"כ דהכי הוא הילכתא דלא מהני טבילה למידי דהוא אוכל אף דהטומאה היא טומאה אחרת. ואמנם המקור לזה ע"ע.

ב) ומה שהעירו בד' הגרע"א בהא דט"מ מטמא במשא ממתני' דכלים. אם באמת יצאו הדברים מפי הגרע"א, הנה ד' הגרע"א הם רק באדם הנוגע במת ובכלים שנגעו בו. ולא בכלי שנגע בחרב שגם הוא נעשה אב, דאדם הנוגע במת שגם הנוגע בו נעשה כחלל ע"כ חמיר טפי, ופתיכא ביה טפי עצמות הטומאה, משא"כ כלי הנוגע בחרב דהוא כסדר ירדת המדרגות, וכן כלי שטף לדעת הסוברים דרק מתכות נעשה כחלל. ובוה איכא לאוקמא מתני' אי נימא כהגרע"א. [ועצם הביאור לחלק וגידורו אפ"ל בכמה אופנים והנחתי מקום]

הנה הגאון הכותב שליט"א העלים שם הגרע"א, ולדעתי העניה דומה שאין צורך

טומאה בחיבורין ע"י אויר כלי חרס

נסתפקתי האם מוטא בחיבורין ע"י אויר כלי חרס, כגון מת הנמצא באויר של תנור ואדם וכלים נוגעים בתנור (מבפנים או מבחוץ) האם הם נטמאים או לא, ולא מצאתי מי שדן בזה. [והנה בתנור שיש לו שוליים בלא"ה המת מטמא באהל לפי שמאחיל על שוליו, וספיקא דידן הוא בתנור שאין לו שוליים וגם אין אהל על גביו ואינו נטמא אלא מדין אויר כ"ח].

והנה בר"ש ורא"ש אהלות פ"ט מט"ז ופ"י מ"ו נקטו דמת המאחיל על כלי חרס מטמא את הכלים הנמצאים באויר הכלי חרס מדין טומאה בחיבורין, אבל שם מיירי דהכלי חרס מחובר למת מדין אהל, אולם ספק דידן הוא באופן שהכלי חרס מחובר למת רק מדין אויר כלי חרס. ומצאנו כמה דוגמאות לשורש הנידון;

א. במגיני שלמה (שבת פד:) ומרכה"מ (קונט' י"ח דבר שריג' ו') כתבו בדעת רש"י שבת יז. דמת אינו מטמא בחיבורין ע"י אהל כי אם ע"י מגע ומשא (כלומר כלי המחובר למת ע"י אהל אינו מטמא אדם וכלים הנוגעים בו מדין טומאה בחיבורין), וכן הביא בס' טעם ודעת פ"ה שעה"צ סקמ"א בשם הגר"א גרבו שליט"א לדקדק מל' הרמב"ם שם ה"ב.

ב. בר"ש כת"ש אהלות פ"א מ"ב ורא"ש פט"ו מ"ב כתבו דאף שמבואר שם דכלי הנוגע באהל המת מבחוץ הו"ל כנוגע במת עצמו ונעשה אבי אבות הטומאה מדין חרב כחלל (דאין האהל מתחשב), מ"מ לא מהני לענין דין חיבורין (כלומר דבאופן דליכא דין חרב כחלל על הכלי אין הנוגע בו נעשה אב הטומאה מדין חיבורין למת), וכתבו דלא אשכחן בשום מקום דאין האהל מתחשב גם לענין חיבורין.

הרי דלא כל אופני קבלת טומאה חשובים כחיבור למת לטמא את הנוגע בהם כנוגע במת, וא"כ יש להסתפק איך הדין באויר כלי חרס. [והספק הוא גם לפ"ד רוב הראשונים דיש חיבורין ע"י אהל, דאפשר דאויר כלי חרס גרע]. ועיקר הסברא בכ"ז הוא לפי הצד באחרונים דגדר טומאה בחיבורין הוא דהמחבר למת דינו כאבי אבות הטומאה בשעת חיבורו למת כלי הריטב"א שבעות יז. (ולא שהמת הוא המטמא ע"י מגע בחיבורין כלי התוס' ר"ד ע"ז לז:), עי' קה"י טהרות סי' טז-יז שהאריך בזה, ועל כן י"ל דרק ע"י חיבור של מגע ומשא הרי הוא נטפל למת בשעת חיבורו ולא ע"י כל אופני קבלת טומאה מהמת. [ובניד' דאפשר דתלוי בגדר דין אויר כלי חרס אם גדר הדין הוא דחשוב כמגע או הוא דין מחודש של קבלת טומאה ואכמ"ל].

[והנה את"ל דיש טומאה בחיבורין ע"י אויר כלי חרס יש להסתפק אם האדם והכלים הנוגעים בכלי חרס יהיו אה"ט או ראשון, ובספק זה כבר דנו האחרונים, עי'

חזו"א אהלות סי' ד' סק"ב שנסתפק בזה אם כלי שטף הנטמא ע"י חיבורי כלי חרס למת נעשה אה"ט כנוגע במת, או אינו אלא ראשון, דלא עדיף מטומאת הכ"ח דאיתי מחמתו, וביאר הצד דנעשה אה"ט לפי הצד דגדר טומאה בחיבורין הוא דהמחבר למת דינו כאבי אבות הטומאה בשעת חיבורו למת, וא"כ הכ"ח ג"כ נעשה אבי אבות הטומאה בשעת מגעו במת וממילא הכלי שטף נעשה אה"ט. ובראש יוסף שבת טז: נקט בפשיטות דנעשה ראשון, ואילו בתפארת ישראל ריש פ"ק דאהלות בבעז' נקט בפשיטות דנעשה אה"ט, וכן משמע ברש"י פסחים יד., ועי' ספר זכר טוב למרן הגר"ל שליט"א סי' י' סקי"ז וטעם ודעת פ"ה מטו"מ ה"ב ביה"ל ד"ה שניהן].

ונראה להציע ראייה לספק דידן מדברי החזו"א כלים סי' ז' סקל"א בביאור דברי התוספתא כלים פ"ד המובא בר"ש כלים פ"ה מ"א דתנור של מתכת שעשה לו טפילה וחלקו לשנים נידון כב' כלים, כלי מתכות מבפנים וכלי חרס מבחוץ, ונחלקו רבי וריב"ז בנגע בו כזית מן המת מאחוריו אם הוא מטמא באוירו, ולכו"ע אינו מטמא כלים באוירו, וביאר החזו"א ד' רבי דהכ"ח שבו נידון כמקבל טומאה מהכ"מ שבו, ורק הכ"ח שבו מטמא באוירו ולכן אינו מטמא כלים אלא אוכלין כדן כ"ח דעלמא שאינו נעשה אה"ט ועל כן אינו מטמא כלים, ולפ"ז ביאר החזו"א המשך דברי התוספתא שם דאם נפל כזית מן המת לאויר התנור אינו מטמא כלים אפי' במגעו, לפי שמדין אויר כלי חרס נטמא רק הכ"ח שבו, והכ"ח הוא ראשון ואינו מטמא כלים ע"ש היטב. [ומיירי שאין המת תחת אהל כמבואר בתוספתא שם, דאם היה תחת אהל הרי נטמא הכ"מ שבו מדין אהל ומטמא אדם וכלים, והוסיף החזו"א שם סקל"ג דמיירי בתנור שאין לו שוליים, דאם יש לו שוליים אכתי מטמא את הכ"מ שבו מדין אהל, וכתב עוד דמיירי שלא העביר הכזית ע"פ דופנה כגון שהיה מפסיק אהל בשעת העברה, ורק בכה"ג לא נטמא התנור אלא מדין אויר כלי חרס ולא נטמא הכ"מ שבו ועל כן אינו מטמא אדם וכלים].

וצ"ע מ"ט לא יטמא הכ"מ שבו מדין חיבורין למת. והנה לפ"ד האחרונים הנ"ל דהנטמא בחיבורי כלי חרס למת נעשה ראשון כמו הכ"ח י"ל דאה"נ נטמא הכ"מ אבל אינו נעשה אה"ט אלא רק ראשון, אך לפ"ד האחרונים דנעשה אה"ט וכן נסתפק בחזו"א כמובא לעיל צ"ע. ובע"כ צ"ל דאויר כלי חרס לא חשיב חיבור למת לענין דין טומאה בחיבורין. ואשמח אם ימצאו ראיות אחרות לספק זה.

הרב אברהם זנגר

ראש חבורה בישיבת מיר

לארץ היו כיון שאינו מחובר בטמא או בקביעות, וכע"ז להלן פ"ר מ"ג בדיוסטר שעשאו בכללם למש"כ ברע"ב דהכללונס קבוע בארץ ואינו נחשב מחובר.

ובמש"כ הגר"א גרבו שליט"א בביאור דברי החזו"א דבב' כירות א' טמא וא' טהור וניטלה אמצעית דטהור, וביאר דאינו משום שביירה, אלא דל"ש כירה שחציה טמאה וחציה טהורה, ולא ביאר טעם בזה אמאי ל"ש שיהיה חציה טמא וחציה טהור, ועוד הא מצינו לעיל פ"ד דדברי ר"י בחרס שיש בו ג' שפיות דחולקין אויר המשך בעמ' ח'

במש"כ הגר"ב שרייבר שליט"א בביאור פ"ו מ"א בדין קבע ג' מסמרין בארץ דלר"ש בפ' השני טמא בדין כ"מ וביאר בזה דאיירי דווקא בעשה בראשו טיט דלכך יש צירוף לעשותו כ"מ, בפשוטו דמשנה משמע דאיירי גם בלא טיט אלא רבואת נקט דאפי' שעשה בראשו טיט אינו נידון ככ"ח.

ובמה שכתב טעם טומאתן אף דמחוברין לארץ דהיינו כיוון שתנור של מסמרין חשיב בר נתיצה, א"כ לכאורה יהא דינו ככ"ח. ובפשוטו מה שאינו נחשב כמחובר

למה שמואל הנביא לא מוכן ליהנות ואילו אלישע כן מוכן??

שמואל הנביא לא רוצה ליהנות מאחרים... איך מוויחל... אל תתנו לי שום דבר... לא רוצה לא מטה ושולחן לא כסא ולא מנורה... לא מוכן לנגוע בצלחת או בכוס או בסכו"ם ששייכת לאחרים... למה?? **פשוט מאוד למה:** שמואל הרואה מסתובב בכל גבול ישראל... "והלך מידי שנה בשנה וסבב בית אל והגלגל והמצפה..." ובכל מקום שהוא מגיע... עושים קבלת פנים!!! נו... מהי קבלת פנים האופיינית באותו דור??? "היום בא לעיר כי זבח היום לעם בבמה"!!! כן תמצאון אותו בטרם יעלה הבמטה לאכול, כן!!! אם מותר לעשות במות בכל מקום... אז פשוט וברור שהקבלת פנים הכי מתבקשת היא לכבוד שמואל זה להעלות עולה וזבחים לאלוקים, ומיד אח"כ לבא עם כל יקני העיר לאכול זבח עם שמואל הרואה לפני האלוקים...

אבל!!! אם ככה... **לשמואל הנביא יש תנאים מאוד מאוד נוקשים:** אתם רוצים שאני אבא לאכול יחד איתכם קדשים?? אתם יודעים מה זה ביום אחד בהיר... עיר שלימה הולכת ונטהרת... ולא סתם אלא על טהרת קודש?? זה לא שייך!!! זה בלתי אפשרי!!! הרי אפילו כהן חבר שאוכל חולין על טהרת תרומה... הרי מטפחתו מדרס לאוכלי קודש... אז ליפול ביום בהיר אחד על עיר בישראל לצריר קירוב... בלי להכיר מקרוב את האנשים... ועוד לאכול איתם קדשים קלים??? **זה לא בא בחשבון!!!**

שתבין: בשלמא בבית עולמים... כשבית המקדש עומד על מכונו הקבוע בירושלים... כאן העסק מסודר!!! ירושלים זה עיר שערכה מראש ומותאמת ומוכנת לכל התנאים המיוחדים של טהרת מקדש וקדשיו... בשביל זה היא עיר הקודש... זה עיר שכל אורח החיים שבה מסתובב סביב טהרת קודש... (בשביל זה עשרה דברים נאמרו בירושלים וכו') יש רשימה ארוכה של רגישויות בירושלים כדי לא להרבות את הטומאה... כל תינוק ותנוקת שמתגוררים בירושלים מוכרחים להיות בקיאים בכל מסכת כלים עם הר"מ ור"ש וא"ר ומשנה אחרונה... אין אפשרות שלא... אבל בתקופה הכ"כ לא שגרתית הזו... שהותרו הבמות... וכל אחד בגבול ישראל יכול לבנות במה לעצמו איפה שהוא רק רוצה... ומקריב קרבנות בלי שום פיקוח של כהנים וזריזים... ובלי לתאם מראש עם שבט הלוי שמופקד על ענייני טומאה וטהרה... זה... זה בדיוק כמו לאכול אוכל בלי שום חותמת כשרות... היית מסכים??

לכן שמואל מוכן אמנם להגיע לזבח!!! אבל יש לו כמה תנאים מקדימים: דבר ראשון: **כל מקום שהלך שם ביתו עמו!!!** יום לפני ששמואל מגיע לעיירה שלנו... מקדימים כמה מבני הנביאים (שגם הם אוכלים על טהרת קודש) והם מגיעים עם חברת הובלות... ומתחילים לפרוק... את המטה של איש האלוקים... שזה כמובן מטה טהורה וטבולה על טהרת קודש (כדי חומר בקודש, שמתיר ומנגב ומטביל ואח"כ קושר עיין חגיגה כ:). שולחן טהור... הם מביאים איתם את כל המטבח... צלחות וכוסות וסכו"ם טהורים וטבולים מגב לגב ולא בכלי בתוך כלי... (עיי"ש) גם התנור שבו

יצלו את הזבח... שמואל מביא איתו את התנור... זה יהיה תנור המטלטל שמוסיקין אותו מלמטה והוא ניסוק מלמעלה... גם הכיריים יהיו אבן שסמוכה לכותל... שמואל לא מוכן לנגוע בשום פריט זר שלא בדוק אצלו!!! זה התנאי המקדים הבסיסי ביותר... לזכות ששמואל יאכל איתנו כאן את הזבח...

אבל חכה!!! זה לא נגמר כאן... יש לשמואל עוד כמה תנאים קפדניים... שאפילו הנערות שיוצאות לשאוב מים יודעות לדקלם את זה בעל פה: **"כי לא יאכל העם עד בואו כי הוא יברך הזבח ואחרי כן יאכלו הקרואים..."** אף אחד לא מתקרב לזבח לפני ששמואל לוקח את המנה שלו!!! שמואל שוחט... מעלה לבמה ומקטיר... משם הוא מפריש את המנה שהוא יאכל... ורק אחר כך יאכלו הקרואים... למה??? כי שמואל לא סומך על אף אחד... הוא לא מכיר כאן אף אחד... לכן מה שהוא מכנים לתוך פיו הקדוש חייב לעבור שחיטה פרטית... ומעקב צמוד ללא שום התערבות ידיים זרות... אחרי שהמנה של שמואל כבר מונחת בצד שמורה בשבילו... כעת יאכלו הקרואים... אלו הם התנאים...

והנה... יום אחד מגיע "בחור וטוב שאין איש מבני ישראל טוב ממנו" (שמואל א' ח'), שמואל מזהה שאותו בחור ה' נזהר לאכול חולין בטהרה!!!! מיד "ויאמר שמואל לטבח תנה את המנה את נתתי לך אשר אמרתי אליך שים אותה עמך", שמואל כבר מראש פונה לטבח החבר שנאמן עליו... תשמור לשאול מנה אישית בצד... כי אני יודע שאחרי שכבר התחילו להקראים לאכול... הוא כבר לא יסכים לאכול... כיון שהוא לא מסכים לאכול קדשים רק ממי שהוא לגמרי לגמרי סומך עליו... ואז הטבח מגיש לשאול את המנה והוא מבהיר לו: "אכול, כי למועד שמור לך לאמר העם קראתני" (שמואל א' ט, עיי"ש במפרשים שהטבח הסביר לשאול שהמנה הזו שמורה לו כבר מהתחלה... משעת הכשר של שחיטה)

עד כאן שמואל הנביא!!! קורא יקר: כעת לפניך מבחן אישי... תנסה כעת בעיני רוחך להיכנס למשאלת ההובלות של שמואל... תנסה לעשות לעצמך רשימה איזה כלים מוכרח שמואל הנביא לשנע איתו... איזה תנור היית ממליץ לו להביא איתו? ואיזה תנור היית ממליץ לאנשי המקום להציג לפני שמואל ולומר לו... רבה... התנור הזה טהור... לא צריך להביא מהבית??

איזה כירה היית ממליץ לבנות בשביל שמואל בכל נדודיו ומה עדיף להביא מהבית??? בשבוע זה נעצור בשמואל הנביא... אבל בשבוע הבא נעסוק אי"ה באלישע הנביא!!! אלישע הנביא זה כבר הרבה יותר מורכב... כי אלישע כן מוכן להנות מאחרים... סו"ס אלישע ביום יום לא אוכל קדשים... (זה כבר בשעת איסור הבמות) אלא הוא רק אוכל חולין בטהרה... כאן כבר אפשר לחשוב על כל מיני שיטות יצירתיות איך לחיות בבית של שונמית שב"ה יש לה ילד קטן... ובכל זאת להישאר טהור... איך לחמם אוכל טהור בתנור טמא...

זה עיקר הסוגיה שלנו בפרק ח' דכלים!!! וזה אי"ה בשבוע הבא...

המשך כעב"ז

האמצעית לרמב"ם שם ויש לדחות דשם חציו תוך וחציו אחוריים ואפשר דהכא כירת אבנים שהאבנים הם ליצירת מקום מוקד ושפיתיה וזהו דין טומאתו א"כ כשהחלל טהור א"כ מקום המוקד שנוצר ע"י האבנים אינו מקום טמא דהכא אין האבנים עצם הכירה רק מצטרפין ונטפלין לכירה כיוון שהם יוצרים חלל מוקד, והיכי דאין החלל טמא לגמרי אין כאן יצירת מקום מוקד טמא, ואין בפעולות האבנים שימוש לחלל טמא.

ומה שנסתפק הרב יעקב מאיר שפיצר שליט"א בדין ארובה במצורע ואבן המנוגעות

המשך עיוני כלים

מהם שמוטמא ויש מהם שאינו מוטמא הא כיצד תרגול שבלע וכו', ולכאור הא תמוה כדתמה בסד"ט דמהאי קרא שמענו בספ"ק דחגיגה דשרץ שיעורו בכעדשה והיכי ילפי' מהכא דינא אחרינא, אבל הביאור בזה נראה בס"ד דהא בהא תליא, דשיעור כעדשה ענינו הוא דזהו שלימות של שרץ שכן תחלת ברייתו בכעדשה והיינו דלא סגי סתם במה שנוגע בשרץ אלא דבעי שיהא לו שם של שרץ שלם, וממילא היינו רק כשהוא בפנ"ע אבל כשהוא בלוע בדבר אחר אינו נחשב דבר בפנ"ע והוי חלק מהדבר הבלוע וממילא

לכאור תלי בדין המבואר בנגעים פ"ג מ"א דמצורע בבית הכנסת עושים לו מחיצה י"ט על רוחב ד' אמות וברמב"ם בפירושו וביד פ"י מטו"צ ה"ח משמע דרוחב ד"א דהיינו דבפחות מזה אינו חולק מקום לעצמו, ולפי זה לכאורה הוא הדין בדין ארובה דכל הד"א הוי מקומו של המצורע, ורק ארובה ברוחב ד"א יואיל (ויש לחלק). ולפירוש הר"ש שם דשיעור ד"א היינו לצורך תפילה א"כ הוא הדין ארובה יואיל בכל גווני. ודין אבן המנוגעת לכאורה א"צ ד"א גם לרמב"ם.

הרב אברהם שונברג נווה יעקב-ירושלים

בכל ענייני הגיליון ניתן ליצור קשר
בטל: 0548592161
או במייל: 8592161@GMAIL.COM

ניתן להשיג את הגיליון
מידי שבוע:
בני-ברק:
רח' ראב"ד 31 קומה ב' משפ' ברמן
קרית ספר:
רח' נתיבות המשפט 67 קומה 4
משפ' זכריש

"מי שהוא טיפוש אומר
מי יכול ללמוד כל התורה...
כלים שלושים פרקים והחכם מהו אומר
הריני לומד שתי הלכות היום
ושתיים למחר
עד שאני לומדה כולת"
מדרש רבתי ויקרא מצורע פרשה י"ט

ניתן לשלוח
הארות והערות
במסכת כלים
למדור מלחמתה של תורה
עד יום שני הבעל"ט.
למייל: 8592161@GMAIL.COM

לוח זמני השיעורים בכרכי התורה			
המסכת הנלכדת	מקום השיעור	זמן השיעור	מגיד השיעור
מסכת אהלות	הליכות משה	אחרי סד"א 1:03	הרב יעקב מאיר שפיצר
מסכת כלים	חברון (ביחל' תנוד)	בשעה 7:40	הרב נפתלי שפירא
מסכת כלים	הליכות משה	אחרי מעריב	הרב מרדכי פישל
מסכת אהלות	הליכות משה	אחרי סד"א 10:03	הרב שלמה גרבוז
מסכת אהלות	חברון (ביחל' תנוד)	אחרי סד"א 10:35	הרב יעקב מאיר שפיצר
מסכת טהרות	כולל פונבז' (ימית עמנו)	אחרי סד"ב 7:03	הרב דוד קורננסקי
מסכת כלים	ישיבת תורה בתפארתה (חד"ש הדתי)	בשעה 2:20	הרב מרדכי פישל
מסכת טהרות	ישיבת אורחות תורה (חד"ש)	בשעה 8:50	הרב א. ברידא
מסכת נגעים	ישיבת פונבז' (מסכת יחזקאל)	אחרי מנחה	הרב פ'
מסכת כלים	ביהכ"ז המרכזי שיכון ה'	7:50 אחרי שחרית	הרב אלעזר נביק
מסכת זבים	חברון (ביחל' תנוד)	אחרי סד"א 1:03	הרב ראובן גינזברג

זמן שיעור כסדר 10 דקות-15 דקות